

«АЗНАКАЙ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ

АЗНАКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

КАРАР

№ 58-17

15 март 2012 ел

**«АЗНАКАЙ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ УСТАВЫ ТУРЫНДА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЗНАКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
(ЯҢА РЕДАКЦИЯДӘ)**

Үзгәрә торган документлар исемлеге

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы,
2013 елның 22 октябрендәге 108-31 номерлы, 2014 елның 12 августындагы 138-40
номерлы карарлары редакциясендә)

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131 номерлы Федераль законның аерым нигезләмәләренә, федераль законнар тарафыннан кертелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән бәйле рәвештә, "Азнакай шәһәр жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставын яңа редакциядә кабул итү зарурлыгы туды. "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законның 44 статьясына, Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге Уставының 86, 87, 88 статьяларына таянып һәм Азнакай шәһәр Советының ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча **каrar чыгарды:**

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге Уставын яңа редакциядә кабул итәргә.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге Уставын яңа редакциядә дәүләт теркәве өчен Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенә тапшырырга.

3. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Азнакай шәһәр Советының 2005 елның 2 декабрендәге 20-3 номерлы карары белән кабул ителгән "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге Уставы үз көчен югалткан дип санау турында.
4. Әлеге карарны Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча урнаштырырга: <http://aznakayevo.tatar.ru>.
5. Әлеге карар федераль законнар нигезендә үз көченә керә.
6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Азнакай шәһәр Советының законлылык, хокук тәртибе, депутат этикасы һәм жирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә (Рәис - Хужин Р. М.).

Рәис урынбасары

А.П. ПОПОВ

Кушымта
Татарстан Республикасы
Азнаай муниципаль районы
Азнакай шәһәре карарына
№ 58-17 15 март 2012 ел

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЗНАКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ “АЗНАКАЙ ШӘҺӘРЕ” МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ

УСТАВЫ

ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1. Статья. Шәһәр жирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге шәһәр жирлеге статусына "Азнакай муниципаль районы "муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" 2005 елның 31 гыйнварындагы 48-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән бирелгән.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге (алга таба - жирлек).

3. "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы составына керә.

1 Статья. Жирлекнең территориаль төзелеше

1. Жирлек территориясе составына Азнакай шәһәре керә.

2. Жирлек чикләре "Азнакай муниципаль районы "муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" 2005 елның 31 гыйнварындагы 48-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

3. Авыл жирлеге чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 Статья. Жирлекнең рәсми символлары

1. Жирлекнең тарихи, мәдәни, милли һәм башка жирле традицияләр үзенчәлекләрен чагылдырган гербы бар.
2. Рәсми символларның тасвирламасы, аларны куллану тәртибе жирлек Советы тарафыннан раслана торган герб (һәм башка символлар) турында Нигезләмә белән билгеләнә.

4 Статья. Жирлектә халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Жирлектә үзидарә Россия Федерациясе гражданны тарафыннан жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлап алына торган һәм башка жирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.
2. Гражданныр женес, раса, милләт, тел, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ижтимагый берләшмәләргә карашларына бәйсез рәвештә жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга тигез хокукы.

Жирлек территориясендә даими нигездә яшәүче чит ил гражданныр жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә башкарырга хокукы.

3. Гражданныр турыдан-туры жирле үзидарә органнарына һәм районның жирле үзидарә вазыйфалар башкарган затларга мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокукы.
4. Жирлек, жирле үзидарә органнарында хезмәт куючылар һәркемгә турыдан-туры аның хокукларына һәм ирегәнә кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, әгәр законда башкасы каралмаган булса, гражданнырга башка тулы һәм дөрәс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.
5. Районның жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән даими рәвештә жирлек һәм аның аерым территорияләре үсешенә иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтәрен үстерү, социаль ташламалар турында, ижтимагый тәртипне һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне саклау торышы турында гражданнырга хәбәр итәләр.
6. Гражданныр, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, судта жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) каршы чыгарга хокукы.

5 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты, жирлекнең Ревизия комиссиясе керә.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

6 Статья. Жирлекнең жирле әһәмиякә ия мәсьәләләре

1. Жирлекнең жирле әһәмияткә ия мәсьәләләренә керә:

1) жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм әлеге бюджет үтәлешен контрольдә тоту;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәте белән идарә итү, файдалану һәм эш итү;

4) жирлек чикләрендә халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су бүлү, халыкны ягулык белән тәмин итү, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

5) жирлек торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияткә ия автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыру һәм аларның эшләвен тәмин итү, жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын саклауга муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, шулай ук автомобиль юлларын куллану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

6) жирлектә яшәүче һәм аз керемле гражданны торак урыннары белән тәмин итү, муниципаль торак фонды төзелешен һәм эчтәлеген оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен, шулай ук торак законнары нигезендә жирле үзидарә органнарының башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

(Азнакай шәһәр Советы 2012 елның 6 декабрендә кабул ителгән 82-23 номерлы карарның 6 пункты редакциясендә)

7) халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

8) терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук жирлек чикләрендә терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнашу;

8.1) милләтара һәм конфессияара килешүне ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклауга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

(Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карарының 8.1 пункты белән кертелде)

9) жирлек чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм бетерүдә катнашу;

10) жирлек торак пунктлары чикләрендә беренчел янғын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итү;

11) жирлек халкын элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

12) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, жирлек китапханә фондларының сакланышын тәмин итү һәм туплау;

13) жирлек халкын ял итүне оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәте белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

14) жирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау, куллану һәм популярлаштыру, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау;

15) жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыру, жирлектә халык сәнгәтен саклап калу, торгызу һәм үстерү;

16) жирлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәмин итү, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

17) жирлек халкының күпләп ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәмин итү;

18) жирлекнең архив фондларын формалаштыру;

19) көнкүреш калдыклары һәм чүп-чар жыюны һәм чыгаруны оештыру;

20) жирлек территориясен төзеклэндөрү кагыйдэләрен, шул исәптән алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тышкы кыяфәткә, аларны төзеклэндөрү буенча эшләр исемлеген һәм башкаруның периодик тәртибен раслау; бина милекчеләренең (аларда биналарның) һәм корылмаларның якин-тирә территорияне төзеклэндөрүдә катнашу тәртибен билгеләү; жирлек территориясен төзеклэндөрүне оештыру (урамнарны яктырту, территорияне яшеллэндөрү, урам һәм йортларның исемнәре күрсәтелгән күрсәткечләр урнаштыру, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту), шулай ук жирлек торак пунктлары чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарын, аеруча саклаулы табигать территорияләренең урманнарын куллану, саклау, яклау, яңадан торгызу;

21) жирлекнең генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен раслау, территорияне планлаштыру буенча жирлекнең генераль планнары нигезендә эзерлängән документларны раслау, төзелешкә рөхсәт бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактан тыш), жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзөгәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирү, жирлекләрнең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау, жирләрне резервлау һәм жир кишәрлекләрен алу, шул исәптән сатып алу юлы белән, муниципаль ихтыяжлар өчен жирлек чикләрендә жир кишәрлекләрен файдалануга муниципаль Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда биналарны, корылмаларны тикшерү һәм мондый тикшерү барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирү;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрдәгә 82-23 номерлы карары редакциясендә)

22) торак пунктларда гражданның яшәү өчен урамнар, мәйданнар һәм башка территорияләргә исем бирү, йортлар нумерациясен билгеләү;

23) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

24) территорияне саклау һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

(Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрдәгә 108-31 номерлы карарының 24 матдәсе редакциясендә)

25) жирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формованиеләрен төзү, карап тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

26) су объектларында кешелэрнең иминлеген тээмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны гамәлгә ашыру;

27) жирлек территориясендә дэвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тээмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләрен куллану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

28) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыру;

29) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

30) Россия Федерациясенә су законнары белән билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, аларны куллануны чикләү турында халыкка мәгълүмат бирү;

32) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

(Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карарының 32 пункты редакциясендә)

33) жәмәгать тәртибен саклау буенча халыкның ирекле формировауларын эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

34) жирлекнең административ участогында полиция участок уполномоченные вазыйфасын башкаручыга эш өчен бина бирү;

35) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок вәкаләтле вәкиле вазыйфасын башкаручы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына, хезмәткәр тарафыннан әлегә вазыйфаны үтәү чорына, торақ бирү;

36) Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карары үз көчен югалтты;

37) муниципаль лотереяләренә уздыруга муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

38) махсус икътисадый зона территориясендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

39) жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрен башкаруны тээмин итү, федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеге төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрү;

40) жирлек чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлгә ашыру.

2. Авыл жирлеге жирле үзидарэ органнары, Азнакай муниципаль районының жирле үзидарэ органнары белән, әлеге жирлек бюджетларыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен гамәлгә ашыру турында килешүләр төзәргә хокуклы. 1. Авыл жирлегенә жирле әһәмияткә ия мәсьәләләре:

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәндәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

7 Статъя. Жирле үзидарэ органнарының , жирле үзидарэ өлкәсенә кагылышы булмаган сорауларны хәл итү хокуклары турында

1. Жирле үзидарэ органнары хокуклары:

- 1) жирлек музейларын булдыру;
- 2) жирлектә, нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкару;
- 3) опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнашу;
- 4) Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрәндәге 108-31 номерлы карары үз көчен югалтты;
- 5) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләр хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;
- 6) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итү;
- 7) Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрен мобилизация эзәрләү буенча чараларны оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;
- 8) муниципаль янғын сагы булдыру;
- 9) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;
- 10) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм итү;
- 11) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрәндәге 181 номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның бөтенроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү.

(11 пункт Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән Россия Федерациясе субъектлары законнары белән, жирле бюджетларның керемнәре хисабына, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, башка мәсьәләләрне хәл итәргә хокуклы.

8 Статья. Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

9 Статья. Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

- 1) жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын тормышка ашыруда жирле үзидарә органнарының катнашуы;
- 2) жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында килешүләр төзү;
- 3) даими яисә вакытлыча координацияләү, консультатив, киңәшмә һәм башка эшче органнар булдыру;
- 4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;
- 5) законнарда билгеләнгән хезмәттәшлекнең башка төрләре.

10 Статья. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

1. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына, таләпләрне дә кертеп, муниципаль хезмәткәр статусын билгеләү, муниципаль хезмәт узу шартлары һәм тәртибе "Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында" 2007 елның 2 мартындагы 25 номерлы Федераль закон, "Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт турында" 2009 елның 17 гыйнварындагы 5-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы, "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм муниципаль хокукый актлар белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА ХАЛЫКНЫҢ КАТНАШУЫ ҺӘМ ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ФОРМАЛАРЫ

11. Статъя. Халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашуы

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) жирле үзидарәнең депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданнарның хокукый актлар чыгару инициативасы;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарә;
- 7) ачык тыңлаулар;
- 8) гражданнар жыелышы;
- 9) гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 10) гражданнарны сораштыру;
- 11) жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;
- 12) жирле үзидарә органнарына гражданнарның мөрәжәгатьләре;
- 13) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

12 Статъя. Жирле референдум

1. Жирле референдум халык тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында үткәрелә.
2. Жирле референдум жирлекнең бөтен территориясендә "Россия Федерациясе гражданның сайлау хокуклары һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм "Жирле референдум турында" 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге

131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләре исәпкә алып, билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

3. Жирле референдумда жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар катнаша ала. Гражданнар яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә жирле референдумда катнаша.

4. Жирле референдум үткәрү турындагы карар жирлек Советы тарафыннан түбәндәгеләр инициативасы нигезендә кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия булган гражданнар;

2) уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән башка ижтимагый берләшмә, сайлау берләшмәсе;

3) жирлек Советы һәм жирлек Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан;

5. Жирле референдумны гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый оешмалар инициативасы буенча билгеләү шарты булып, әлеге инициативага ярдәм итү өчен кул кую тора, алар саны жирлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар саныннан биш процент тәшкил итәргә тиеш, ләкин 25 имзадан ким була алмый.

6. Референдум үткәрү инициативасы жирлек Советы һәм авыл жирлеге Башкарма комитеты житәкчесе белән берлектә күрсәтелгән, жирлек Советы карары һәм жирлек башкарма комитеты житәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны күрсәтү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы Жирле референдум үткәрү инициативасын тәкъдим итү турында документлар авыл жирлеге Советына кергән көннән алып 30 көн эчендә жирле референдум билгели.

Жирле референдум билгеләнгән вакытка жирлек Советы тарафыннан билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнар, сайлау берләшмәләре, жирлек башлыгы, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яисә прокурор мөрәжәгәте нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән жирле референдум жирлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны үткәрүне тәэмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә башкарма органы яки суд тарафыннан гамәлгә ашырыла, анда жирле референдум үткәрүне тәэмин итү йөкләнгән башка орган тарафыннан башкарыла.

8. Тавыш бирү нәтижәләре һәм жирле референдумда кабул ителгән карар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яисә Азнакай

муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча урнашкан сайтка урнаштыру юлы белән халыкка житкерелергә тиеш: <http://aznakayevo.tatar.ru> . Шулай ук мәгълүмат стендларында, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнаштылаырга тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары яки жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

10. Жирлек жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләргә чикләү нигезендә карарның үтәлешен тәмин итә.

11. Жирле референдум үткөрү, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карар федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

13 Статъя. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә жирлек Советы депутатларын сайлау максатларында үткәрелә.

2. Сайлау көнендә 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданыны жирлек Советы депутаты итеп сайлана ала.

Азнакай муниципаль берәмлеге территориясендә даими яшәүче чит ил гражданныры жирле үзидарә органнарына сайларга һәм сайланырга, күрсәтелгән сайлауларда башка сайлау гамәлләрендә катнашырга, шулай ук Россия Федерациясе гражданныры да булган шартларда жирле референдумда катнашырга хоуклы.

3. Муниципаль сайлаулар жирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар 90 көннән дә иртәрәк һәм тавыш бирү көненә кадәр 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш. Федераль законнар, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән очракларда сайлауларны билгеләү турындагы карар жирлекнең сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан кабул ителә.

4. Муниципаль сайлауларны эзерләү һәм үткөрү сайлау комиссияләренә аларның компетенциясе кысаларында йөкләнә.

5. Жирлек Советына депутатлар сайлау федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Жирлек Советы депутатлары бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлана, ул сайлау округына сайлаучыларның вәкиллегең уртача нормасы нигезендә төзелә.

7. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын жыючы бер мандатлы сайлау округы буенча сайланган дип таныла.

Әгәр жирлек Советына депутатлар сайлауда тавыш бирү бер мандатлы сайлау округында бер кандидатура буенча үткәрелсә, сайлап алынган кандидат санала, ул тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның 50 проценттан да ким булмаган тавышын алган. Теркәлгән кандидатлар тарафыннан алынган тавышлар саны белән чагыштырганда, элек теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижеләре массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яки Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча урнаштырылырга тиеш: <http://aznakayevo.tatar.ru> . Мәгълүмат стендларында, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнаштыру юлы белән информация халыкка житкерелергә тиеш.

14 Статья. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек Башлыгы, әлеге Устав һәм гамәлдәге законнар нигезендә сайлаучылар тарафыннан кире чакыртылып алынырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып депутатның суд тәртибендә расланган, сайлаучыларның аңа караша ышанычын шик астына куя торган һәм депутат вазыйфаларын яки жирлек Башлыгы вазыйфаларын үтәмәүдә, депутат, жирлек Башлыгы статусына туры килми торган эшләргә башкаруда һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарын һәм бүтән норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм бүтән муниципаль норматив хокукый актларны башкача бозуларда чагылган, хокукка каршы килә торган конкрет карарлары яки гамәлләре (гамәл кылмавы) тора.

3. Жирлек Советы депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча үткәрелә.

4. Жирлек Советы депутатын кире чакыртып алу һәм гражданның имзаларын жыю буенча тавыш бирү инициативасын күрсәтү өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукы булган 10 кешедән дә ким булмаган инициативалы төркем оештырыла.

5. Инициатив төркем жирлекнең Сайлау комиссиясенә инициатив төркемне теркәү турында үтенеч язуы (ходатайство) белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркемнең

үтенеч язуында депутатның аны чакыртып алу өчен нигез булып хезмэт иткән, хокукка каршы килә торган конкрет карарына яки гамәленә (гамәл кылмавына) күрсәтеләргә, инициатив төркемдәгә һәр әгъзаның һәм жирлектә аның исеменнән эш итү вәкаләте бирелгән затларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы һәм урыны, паспортының яки гражданин паспортын алмаштыручы документның, аны биргән органның исемен яки кодын күрсәтеп, сериясе, номеры һәм бирелгән датасы күрсәтелгән булырга тиеш. Инициатив төркемнең үтенеч язуы аталган төркемдәгә барлык әгъзалар тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенеч язуына депутатның аталган, хокукка каршы килә торган карарлары яки гамәлләре (гамәл кылмавы) раслана торган суд карары теркәлергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү үткәрү инициативасын хуплау өчен имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып, жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Жирле сайлау комиссиясе инициатив төркемнең үтенеч кәгазен (ходотайство) караганда, жирлек Советы депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләгәндә, әлеге депутатны кире чакыртып алу өчен нигез булган сәбәпләр турында аңлатма бирергә, кирәкле документлар тапшырырга хокуклы. Сайлау комиссиясе, жирлек Советы утырыш булуы хакында әлеге депутатака өч көн алда язмача хәбәр бирергә тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, аны кире чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырган очракта, сайлаучыларга бу ситуацияне китереп чыгарган сәбәпләр турында аңлатма бирү максатыннан, инициатив төркем белән бер рәттән агитация эшен алып барырыга хокуклы.

10. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек Башлыгы тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә, кире кайтарылды дип санала.

11. Жирлек Советы депутаты фикере буенча тавыш бирү нәтижеләре массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яки Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәгә адрес буенча урнаштырылырга тиеш: <http://aznakayevo.tatar.ru>. Мәгълүмат стендларында, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнаштыру юлы белән дә халыкка житкерелергә тиеш.

12. Жирлек сайлау комиссиясе 5 көн эчендә чакыртып алу буенча тавыш бирүгә рәсми йомгак ясаганнан соң инициативалы төркемгә, жирлек Советына һәм жирлек Советының тиешле депутатына аны чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында язма рәвештә хәбәр итә.

13. Әгәр Советта барлык депутат мандатлары яки депутат мандатларының бер өлеше сайлау берләшмәләре тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар исемлекләре составында сайланган депутатлар тарафыннан алмаштырылса, депутатның бәяләмәләре кулланылмый.

15 Статъя. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның әлеге үзгәрешләргә рөхсәт алу, жирлекне үзгәртеп кору максатларында үткәрелә.

2. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлекнең бөтен территориясендә яки аның территориясе өлешендә "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән очрактарда үткәрелә.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм "Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июндәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм "жирле референдум турында" 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

4. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда жирлек яки жирлекнең яртысыннан артык кешесе катнашса, узган дип санала. Бу сорау буенча тавыш биргәндә, жирлек халкының яртысыннан күбрәге катнашкан очракта авыл жирлегә чикләрен үзгәртүгә халыкның ризалыгы алынган дип санала.

5. Чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижәләре һәм кабул ителгән карарлар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яисә Азнакай муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча урнаштыру юлы белән халыкка игълан ителергә тиеш: <http://aznakayevo.tatar.ru>, шулай ук

мәғлүмат стендларында, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнаштыру аша.

16 Статъя. Гражданнарның хокукый актлар чыгару инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый актлар чыгару инициативасына хокуклы.

2. Жирлек халыкның сайлау хокукына ия булучыларның 3 % таннан артмаган төркеме хокукый актлар чыгару инициативасы белән чыгыш ясарга мөмкин.

3. Хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар түбәндәгеләргә хокуклы:

- яшәү (эш) урыны буенча гражданнар жыелышларын һәм фикер алышу һәм хокукый инициатива күрсәтү буенча башка коллектив чаралар оештырырга һәм үткәрергә;

- хокукый актлар чыгару инициативасын тәкъдим итүгә ярдәм итү өчен имза жыю буенча инициатив төркемнәр булдыру;

- хокукый актлар чыгару инициативасын тәкъдим итүне хуплап чыгуга имзалар жыю;

– хокукый ижат инициативасын күрсәтүне хуплап, законнарға каршы килми торган ысуллар белән жирлектә яшәүчеләрдән имза жыярга һәм агитация уздырырга.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарға хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты жирлек Советы тарафыннан аның ачык утырышында, жирлек башлыгы яки авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан әлеге устав белән билгеләнгән компетенция нигезендә, аны кертелгән көннән өч ай эчендә мәжбүри карап тикшерелергә тиеш.

6. Гражданнарның хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы жирлек Советы Регламенты, жирлек Башлыгының, жирлек Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

17 Статъя. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнарның жыелышлар һәм конференцияләре үткәрү, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ гражданнарның түбэндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күпфатирлы торак йорт подъездлары; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; жирлек булмаган торак пункт; жирлек чикләрендә гражданнарның башка яшәү территорияләре.
3. Территориаль жәмәгатьчелек үзидарәсе гамәлгә ашырыла торган территория чикләре жирлек Советы тарафыннан, әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча, жирлек Советы тарафыннан раслана торган шәһәр жирлегендә территориаль ижтимагый үзидарэ турында нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.
4. Территориаль ижтимагый үзидарэ гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керә алмый.
5. Территориаль ижтимагый үзидарэ үзенәң уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциясез оешма оешу-хокукый формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.
6. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставында билгеләнә:
 - 1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;
 - 2) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;
 - 3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының вәкаләтләрен, хокукларын һәм бурычларын формалаштыру, туктату тәртибе, вәкаләтләре вакыты;
 - 4) карарлар кабул итү тәртибе;
 - 5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәт һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;
 - 6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.
7. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегә мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышлар, конференцияләре аның уставы нигезендә уздырыла.
8. Территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру һәм аны гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышы, әгәр анда тиешле территориядә яшәүче, уналты яшенә житкән халыкның кимендә яртысы катнашса, тулы хокуклы булып санала. (Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

Территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру һәм аны гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнарның конференциясе, әгәр анда тиешле территориядә яшәүче,

уналты яшенә житкән халыкның кимендә яртысын күрсәтүче, гражданнарның жыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән ике өлеше катнашса, тулы хокуклы булып санала.

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышы, конференциясенә аерым вәкаләтләрәнә түбәндәгеләр керә:

- 1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;
- 2) территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;
- 3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;
- 4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнәлешләрән билгеләү;
- 5) территориаль ижтимагый үзидарәненә керемнәр һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы хисапнары карау һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары

- 1) тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен кайгырталар;
- 2) гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәләшен тәэмин итәләр;
- 3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, жирлек Башкарма комитеты белән килешү нигезендә дә тормышка ашыра алалар;
- 4) жирле үзидарә органнарына (жирлек Советына, жирлек Башлыгына һәм авыл жирлегенә башкарма комитетына) әлегә органнар һәм жирле үзидарәненә вазыйфалар затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын кертәргә хокуклы, алар әлегә актларны кабул итү компетенциясенә кертелгән.

11. Территориаль жәмәгать үзидарәсен оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлегә Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

18 статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәсен булдыру максатыннан, жирлек халкы, жирле үзидарә органнары инициативасы белән территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыручы һәм әлеге территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә яшәүче гражданныр жыелышын оештыра торган инициатив төркем барлыкка килә.
2. Гражданныр жыелышы тиешле жирлек территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук жирлек Советында территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләр буенча гражданныр жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрне) билгели.
3. Территориаль жәмәгәтчелек үзидарәсе жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәгән вакыттан бирле гамәлгә куелган дип санала.

19 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен вәкаләтле вәкил (вәкаләтле вәкилләр) гражданныр жыелышы жирлек башлыгына түбәндәгеләр тапшырыла:
 - 1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза, ул гражданнырның барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган;
 - 2) территориаль ижтимагый үзидарә булдыру турында карар кабул ителгән гражданныр жыелышы беркетмәсе, һәр вәкаләтле вәкиллең фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, паспортының яки гражданин паспортын алмаштыра торган документының сериясен, номерын һәм бирелгән датасын, яшәгән урыны буенча адресын күрсәтеп;
 - 3) территориаль ижтимагый үзидарә уставының ике нөсхәсе.
2. Әлеге статьяның 1 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш, башка документларны тапшыру турындагы таләп рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алуда, аларны алу исеMLEген һәм датасын күрсәтеп, расписка бирә.
3. Жирлек Башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар кәргән көннән алып ике атна вакыт эчендә, аны алдан карауны һәм уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында жирлек Советы карары проектын әзерләүне оештыра.
4. Гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм жирлек Советы утырышында киңәш биру тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

5. Жирлек советы территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү яки әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар жирлек Башлығы тарафыннан алынганнан соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту дәлилленгән булырга тиеш.
6. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль ижтимагый үзидарэ уставының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, жирлек уставына, башка муниципаль норматив хокукый актларға каршы килүе тора.
7. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын территориаль ижтимагый үзидарэ төзүнең максатка ярашлы булмавы аркасында теркәүдән баш тарту рәхсәт ителми.
8. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилленгән карар өч көн эчендә, рәсми рәвештә гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләр) игътибарына житкерелергә тиеш.
9. Жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү турында Карар кабул ителгән очракта уставның бер нөсхәсе аны теркәү турында тамга белән гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе жирлек Советында саклана.
10. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставына кертелә торган үзгәрешләр әлеге статьяда билгеленгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәү көненнән үз көченә керә.

20 Статья. Халык тыңлаулары, ижтимагый фикер алышулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр, муниципаль норматив хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен жирлек Советы жирлек Башлығы катнашында халык алдында тыңлаулар уздырырга мөмкин.
2. Халык алдында тыңлаулар жирлек Советы яки жирлек Башлығы инициативасы буенча үткәрелә.

Халык яки авыл жирлеге Советы инициативасы белән үткәрелгән халык тыңлаулары жирлек Советы тарафыннан, ә жирлек Башлығы инициативасы буенча - жирлек Башлығы тарафыннан билгеләнә.

3. Халык тыңлауларына чыгарылырга тиеш:

- 1) жирлекнең Устав проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, Уставка үзгәрешләр фәкать Уставта беркетелә торган жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү

вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға туры китерү максатларында гына кертелгән очраклардан тыш;

2) жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) муниципаль берәмлекнең үсеш планнары һәм программалары проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне межалау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, шулай ук жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү мәсьәләләре, рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларыннан тайпылу, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү мәсьәләләре, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренең расланган башка төргә рөхсәт ителгән башка төргә жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

4) жирлекне үзгәртеп кору турында мәсьәләләр.

4. Ачык тыңлаулар үткөрү турындагы карар, гамәлдәге законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, тиешле орган яисә жирлекнең вазыйфай заты тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш

5. Жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты һәм аны үткөрү вакыты, урыны күрсәтелгән ачык тыңлаулар үткөрү турындагы карар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яисә Азнакай муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнашкан Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру юлы белән, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учрежденияләрендә урнашкан мәгълүмати стендларда урнаштыру юлы белән тыңлауларга 7 көн алдан халыкка игълан ителергә тиеш, гамәлдәге законнарда башкача билгеләнмәгән очракта.

6. Халык алдында тыңлаулар үткөрү турындагы карар басылып чыккан көннән алып һәм аларны үткөрү көненә кадәр авыл халкы авыл жирлегенә башлыгына ачык тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәртмәләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый актының ачык тыңлауларга чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жиберергә хокуклы. Жирлек Башлыгы кергән тәкъдимнәрне һәм искәртмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәртмәләр халык тыңлауларында катнашучылар игътибарына житкерелә.

7. Гамәлдәге законнарда башкача билгеләнмәгән очракта, ачык тыңлаулар муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Ачык тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар катнашында үткәрелә. Халык тыңлауларында жирлекнең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлаулар нәтижеләре буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазифаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар муниципаль норматив хокукый акт проектын ачык тыңлауларга чыгарырга компетенцияле .

9. Ачык тыңлаулар нәтижеләре, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләнешен дә кертеп, массакуләм мәгълүмат чараларында басылып чыгарга яисә Азнакай муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча: <http://aznakaeyevo.tatar.ru> урнаштыру юлы белән, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә мәгълүмат стендларында урнаштыру юлы белән, ачык тыңлаулар үткәргәннән соң, 5 көннән дә соңга калмыйча халыкка житкерелергә тиеш, әгәр гамәлдәге законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса.

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәдәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

10. Халык тыңлауларын оештыру һәм үткөрү тәртибе жирлек Советы тарафыннан расланган халык тыңлаулары турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

21 Статья. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затларының эшчәнлегә турында халыкка мәгълүмат бирү, жирлек территориясендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру турында гражданнар жыелышы үткәрелергә мөмкин.

Гражданнарны жыелышка чакыру микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча оештырыла.

2. Гражданнар жыелышы халык, жирлек Советы, жирлек Башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Жирлек Советы яки жирлек Башлыгы инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар жыелышы жирлек Советы яки жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар жыелышы жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлегә территорияләрдә урнашкан предприятие,

учреждение, оешма житәкчеләренәң кимендә 10 проценты булган гражданнар төркеменәң язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар жыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карап тикшерүгә чыгарыла торган сораулар исемлеге һәм жыелыш үткәрү урыны булырга тиеш. Тәкъдим белән чыгарга вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелышны үткәрү инициативасы белән әлеге гражданнар - аларның фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урынын күрсәтеп мөрәжәгать иткән очракта. Жирлек советы якин киләчәктә гражданнар жыелышын үткәрү турындагы тәкъдимне карый.

Жирлек советы үтәчәк жыелышның максатына карап гражданнарның жыелышын үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышын үткәрү вакыты, урыны турындагы мәгълүмат тиешле территориядә яшәүчеләргә жыелыш үткәрү көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча, массакуләм мәгълүмат чаралары, почта, фатир (йорт) жыеннары, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чаралар аша хәбәр ителә.

Гражданнар жыелышын әзерләү һәм үткәрүне жирлек башкарма комитеты тәмин итә.

7. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнаша ала. Жыелышта катнашу хокукына ия гражданнарның гомуми саны Россия Федерациясе гражданнының тору урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе чикләрендә муниципаль сайлаулар уздырганга файдаланыла торган теркәү исәбе мәгълүматлары нигезендә билгеләнә.

Әгәр анда жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар санының өчтән бер өлеше катнашса, гражданнар жыелышы хаклы санала.

Жыелышның карарлары жыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарә вазыйфаи затларына мөрәжәгатьләр кабул итә, шулай ук жирлектәге үзидарә органнары һәм жирлектәге үзидарә вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайлый ала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар жыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең жирле үзидарә вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

11. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышы нәтижәләре массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яки Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча урнаштырылырга тиеш: <http://aznakayevo.tatar.ru> ,Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнашкан мәгълүмат стендларында, аны үткәргәннән соң бер ай вакыт эчендә урнаштыру юлы белән башкарыла.

22 Статья. Халык конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм жирлек вәкилләренең фикерләрен ачыклау зарур булган очракта үткәрелә. Жирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышларын үткәрү кыен булган очракларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатларны сайлау тәртибе жирлек советының әлеге Уставы һәм (яки) норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Жирлек Советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек Советы яисә жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) дәрәс санала. Конференция карарлары (делегатлар жыелышы) конференциядә катнашкан делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган тәртиптә һәм очракларда билгеләнә һәм үткәрелә.

7. Гражданнар конференциясе нәтижәләре (делегатлар жыелышы) массакуләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яки Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча урнаштырылырга тиеш: <http://aznakauevo.tatar.ru>, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнашкан мәгълүмат стендларында аны үткәргәннән соң бер ай вакыт эчендә урнаштыру юлы белән башкарыла.

23 Статъя. Гражданнарны сораштыру

1. Гражданнарны сораштыру бөтен территориядә яки жирлек территориясендә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарларын кабул иткәндә халыкның фикерен белү һәм аны исәпкә алу өчен үткәрелә.

Сораштыру нәтижәләре тәкъдим итү характерында.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия жирлек халкы катнаша ала.

3. Гражданнарны сораштыру түбәндәгеләр инициативасы буенча үткәрелә:

1) жирлек Советы яки жирлек Башлыгы-жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм республика ара әһәмияттәге объектлар өчен жирләренә максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнар фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнар арасында сораштыру билгеләү турындагы карар жирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Жирлек Советы карарында гражданнар арасында сораштыру билгеләү турында күрсәтелә:

1) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары;

2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазе формасы;

5) сораштыруда катнашучы жирлек халкының минималь саны.

6. Жирлек халкы сораштыру үткәрү турында 10 көн алдан хәбәрдар булырга тиеш.

7. Гражданнар арасында сораштыру эзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

- 1) жирлек бюджеты хисабына-жирлек жирле үзидарэ органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда;
- 2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исэбеннэн-Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда.
8. Сораштыру нәтижэләре массакуләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга яки Азнакай муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча: <http://aznakayevo.tatar.ru.>, мәгълүмат стендларында, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә, аны үткәргәннән соң бер ай вакыт эчендә урнаштырылырга тиеш.

Сораштыру нәтижэләре белән жирлекнең теләсә кайсы кешесе таныша ала. Сораштыру нәтижэләре жирлекнең жирле үзидарэ органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

24 Статъя. Жирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәлэләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль норматив хокукый актлар һәм жирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәлэләр проектларын халык фикер алышуына чыгару турындагы карар жирлек Советы тарафыннан тиешле территориядә яшәүче гражданның үз инициативасы яисә таләбе буенча жирлек Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.
2. Муниципаль норматив хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган башка мәсьәлэләр турында материаллар аларны, халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, жирлек халкына жибәрелә, халыкка танышу өчен уңайлы урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка игълан ителә.
3. Халык фикер алышуына сорау чыгару белән бергә жирлек советы фикер алышу барышында керә торган тәкъдимнәрне һәм искәrmәләрне карау эшен оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия төзи.
4. Жирлек советы үзе чыгара торган муниципаль норматив хокукый актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәлэләр буенча фикер алышуны тәмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.
5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәлэләр буенча тәкъдимнәр һәм искәrmәләр жирлек Советына жибәрелә.
6. Муниципаль норматив хокукый актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәлэләр буенча тәкъдимнәр һәм искәrmәләр жирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы нәтижеләре турында халыкка бер ай вакыт эчендә хәбәр ителә.

25 Статья. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәжәгатъләре

1. Гражданнар жирлекнең жирле үзидарә органнарына шәхси һәм күмәк мөрәжәгать итәргә хокуклы.
2. Гражданнар мөрәжәгатъләре "Россия Федерациясендә гражданнар мөрәжәгатъләрен карау тәртибе турында" 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, "Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатъләре турында" 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда карап тикшерелергә тиеш.
3. Гражданнар мөрәжәгатъләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Жирле үзидарәнең вазыйфай затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә жаваплы.

26 Статья. Авыл жирлегендә яшәүчеләр жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм аны гамәлгә ашыруның башка формалары

1. Әлеге устав белән беррәттән, федераль законнар нигезендә жирле үзидарә халык тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның катнашуы нигезендә, гражданнар жирле үзидарәне Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы.
2. Жирлектә яшәүчеләрнең жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыруы һәм халыкның аны тормышка ашыруда катнашуы законлылык, иреклек принципнарына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары халыкка жирле үзидарәдә турыдан-туры катнашуын һәм аны гамәлгә ашыруда халыкның катнашуы өчен ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ

27 Статья. Жирлек Советы-жирлекнең вәкиллекле органы

1. Жирлек Советы жирлекнең даими эшләүче, сайлаулы, коллегиаль, вәкиллекле органы булып тора.
2. Жирлек Советының рәсми исеме - "Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Азнакай шәһәре Советы".
3. Жирлек Советының вәкаләтләре срогы-5 ел.

4. Жирлек Советы жирлектә яшәүчеләр алдында хисап тотә һәм аларның контроле астында тора.

5. Жирлек советының исеме язылган мөһере, бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

28 Статья. Жирлек Советы составы

1. Жирлек советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланучы 20 депутаттан тора.

2. Авыл жирлеге Советы үз составына билгеләнгән депутатлардан кимендә өчтән икесен сайлау хокукына ия.

29 Статья . Жирлек Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлау көненнән башлана һәм яңа чакырылыш авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән туктала.

2. Устав белән билгеләнгән очрақлардан тыш, авыл жирлеге Советы депутаты депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара ала.

3. Жирлек Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары нигезендә тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырыла.

5. Жирлек Советы депутаты жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәге бурычларын үз эченә ала:

1) депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаска;

2) үзенең депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уята алырлык гамәлләр кылудан тыелып торырга, шулай ук үзенең абруена яисә жирлек Советы абруена зыян китерә алырлык низаглы хәлләрне булдырмаска;

4) жирлек Советында халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә депутат вазыйфаларын башкару белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган конфиденциаль характердагы мәгълүматка кертелгән мәгълүматны белдермәскә һәм кулланмаска;

6) депутат вазыйфаларын башкару белән бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан бүлөкләр алмаска (акчалата бүлөкләр, ссудалар, хезмәтләр күрсәтү, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнарын түләү һ.б.);

7) депутат, жирлекнең сайлау органы эгъзасы, жирле үзидарә органының сайлап алына торган вазыйфаи заты 2008 елның 25 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы "Коррупциягә каршы көрәш турында" Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм аның алдына куелган бурычларны үтәргә тиеш.

30 Статья. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эшләре турында хисап тоту һәм аларны даими рәвештә жирлек советы эшчәнлеге турында хәбәр итә, шулай ук сайлаучыларны кабул итә.

3. Жирлек Советы депутаты жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, андагы мәсьәләләрне дөрөс һәм вакытында хәл итәргә тиеш.

31 Статья. Яңадан сайланган жирлек Советы эшен оештыру

1. Янә сайланган вәкиллеке органы жирлек уставында билгеләнгән срокта беренче утырышка жыела, ул муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы сайланганнан соң 30 көннән дә артык була алмый.

2. Сайлаулардан соң, жирлек советының яңа башлыгы сайланганчы, беренче утырышны жирлек советының иң өлкән яшьтәге депутаты ача һәм алып бара.

32 Статья. Жирлек Советы компетенциясе

Жирлек Советы компетенциясендә:

1) жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр кертү;

- 2) законнар нигезендә жирлек территориясендә гомуми зарури кагыйдэләр билгеләү;
- 3) жирлек бюджетын раслау һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;
- 4) жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясә законнары нигезендә аларны түләү буенча ташламалар бирү;
- 5) жирлекнең үсеш планнарын һәм программаларын кабул итү, аларның үтәләше турындагы отчетларны раслау;
- 6) жирлекнең чикләрен үзгәртү турында инициативаны тәкъдим итү;
- 7) жирлек Советына депутатлар сайлауларын билгеләү һәм жирлек Советына депутатлар сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;
- 8) жирле референдум билгеләү;
- 9) жирлек Башлыгын сайлау;
- 10) жирлек Башкарма комитеты җитәкчесен билгеләү, аның отставкасын кабул итү;
- 11) Азнакай муниципаль районы Советына жирлек Советы депутатлары арасынан жирлек вәкилен сайлау;
(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәдәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)
- 12) жирлек Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең санын билгеләү;
- 13) жирлек Башкарма комитеты җитәкчесә вазыйфасын биләүгә конкурс үткәрү тәртибен билгеләү, конкурс комиссиясә әгъзаларын билгеләү;
- 14) жирлек сайлау комиссиясә әгъзаларын билгеләү;
- 15) жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;
- 16) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;
- 17) жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; жирлек Советы тарафыннан килештереп яки расланганнан соң кире кайтару гамәлгә ашырыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

18) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук федераль законнарда каралган очрактан тыш, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифларны билгеләү турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

19) жирлекнең муниципальара хезмәтгәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

20) жирлекнең Ревизия комиссиясе формалаштыру;

21) жирлек Башлыкларын отставкага жиберү турында Карар кабул итү;

22) жирле үзидарә органнары һәм жирлектә жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен башкаруны контрольдә тоту;

23) жирлекнең территориаль планлаштыру документларын, жирлекнең шәһәр төзелешен проектлаштыру буенча жирле нормативларны, жирлек территориясендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

24) жирлек территориясендә урамнарға һәм башка торақ пунктларға исем бирү һәм исемнәрен үзгәртү мәсьәләләрен хәл итү;

25) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен жирле резервларны финанс һәм матди ресурслар булдыру һәм куллану тәртибен билгеләү;

26) муниципаль махсулаштырылган торақ фондының торақ урыннарын бирү тәртибен билгеләү;

27) жирлек бюджетыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарына кирәкле акчалар бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

28) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерцияле булмаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

29) үз массакуләм мәгълүмат чараларын оештыру;

30) жирлек Уставына һәм жирлек Советы карарларына аңлатма бирү;

31) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча жирлек Советы Регламентын һәм башка карарларны кабул итү;

32) жирлек Советы Аппараты турында нигезләмәне раслау;

33) жирле үзидарэ органнары эшчэнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тээмин итү тәртибен билгеләү;

34) жирлек Советы жирлек Башлыгы, жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә эшчәнлекләре, жирлек башкарма комитеты һәм жирлек башлыгы карамагындагы башка жирле үзидарэ органнары эшчәнлеге нәтижәләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләренә хәл итү турындагы еллык отчетларын тыңлый;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәдәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

35) энергияне саклау һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәдәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

36) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләренә вәкилләккә органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлегә устав белән жирлек Советы компетенциясенә караган башка вәкаләтләр.

33 Статья. Жирлек советының эш тәртибе

1. Жирлек советының эш тәртибе әлегә Устав һәм жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек советы эшенә төп формасы булып аның утырышлары тора, аларда жирлек Советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә.

3. Сайланган депутатлар саныннан 50 проценттан да ким булмаган очракта, жирлек советы утырышы тулы хокуклы була.

4. Жирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булганда, өч айга кимендә бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар жирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы буенча жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере чакырыла.

5. Совет утырышлары жирлек башлыгы тарафыннан чакырыла. Авыл жирлегә Советы депутатларга һәм чакырылган затларга чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш - аны үткәргүгә бер кала хәбәр ителә.

6. Жирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәргү датасы, урыны һәм вакыты турында мәгълүматлар кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм кабул ителгән барлык карарлар да тавыш бирү нәтижәләрен күрсәтеп теркәлә. Жирлек

советы утырышы беркетмәсенә жирлек Башлығы кул куйганнан соң жирлекнең һәр кешесе таныша ала.

7. Жирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Жирлек Советы депутаты тавыш бирү хокукын шәхсән гамәлгә ашыра. Жирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемләп) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрөн куллану очраklары әлеге Устав, жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

34 Статья. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруны жирлек Башлығы башкара.
2. Жирлек Советы Регламенты нигезендә, жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасынан, жирлек башлығы һәм аның урынбасарынан тыш, даими яки вакытлы комиссияләр (яки) барлыкка килергә мөмкин, әлеге мәсьәләләргә әзерләү өчен җаваплы депутатлар, жирлек советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча билгеләнә ала. Депутат ике даими комиссиядә дә эшләргә хокуклы.
3. Аны хәл итү буенча жирлек Советы каршында депутатлар, жирлек башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешма һәм предприятие вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм жирлек халкы составындагы эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелә ала.

35 Статья. Жирлек Советы тарафыннан контроль функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Жирлек Советы жирлек территориясендә әлеге Уставның, жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актларның, жирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлардан файдалануны, жирлекнең үсеш программаларын куллануны, авыл жирлегә башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлеген контрольдә тоту.
2. Жирлек жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, жирлек Советы карары белән, жирлек башлығы депутатлар арасынан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр барлыкка килергә мөмкин.
3. Законнар нигезендә жирлек Советы, жирлек Башлығы инициативасы белән жирлек бюджеты акчаларын максатчан файдалану, муниципаль милекне куллану нәтижәләргә буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелә ала. Күрсәтелгән контроль һәм экспертиза-аналитика чараларын үткәрү тәртибе жирлекнең ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Жирлек башкарма комитеты, аның житәкчесе, предприятие, учреждение, оешмалар, вазыйфай затлар, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, жирлек Советы мәрәжәгәте, аның контроль комиссияләре, жирлек Советы депутаты тарафыннан соратып алына торган мәғлүматны жирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозган очракта, закон бозуларны бетерү һәм гаепле затларны жаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Контроль функцияләрен тормышка ашырып, Жирлек Советы авыл жирлегә Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкару-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

36 Статья. Азнакай муниципаль районы Советына жирлек вәкилен сайлау

1. Авыл жирлегә вәкиле Азнакай муниципаль районы Советына депутатлар арасыннан ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

(Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрдәгә 108-31 номерлы карары редакциясендә)

2. Авыл жирлегә Советына билгеләнгән депутатлар арасыннан яртысыннан артыгы аның өчен тавыш биргән кандидат – сайланган булып санала.

37 Статья. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) жирлек Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул итү;

2) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча жирлек Советы таркатыла;

3) әлегә составның жирлек Советы депутатларының хокуксыз булуы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергән очракта, шул исәптән депутатлар үз вәкаләтләрен туктатуга бәйле рәвештә дә;

4) жирлек үзгәртеп корылганда, шулай ук жирлек таркатылганда;

5) шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә жирлек статусын югалткан очракта;

6) жирлек чикләрен үзгәртү яки шәһәр округы белән жирлекнең берләшүе нәтижәсендә барлыкка килгән сайлаучыларның саны 25 проценттан артып киткән очракта;

7) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару вакыты бозылган очракта.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату аның депутатлары вәкаләтләрән вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлек сайлау комиссиясе жирлек Советы депутатларын вакытыннан алда сайлаулар билгели, алар жирлек Советы вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган көннән алты айдан да соңга калмыйча үткәрелә.

38 Статья. Жирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек советының үз-үзен таркату турындагы карар жирлек Башлыгы яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә яртысы күләмдә депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителергә мөмкин.

2. Үзлектән тарату турында карар кабул итү инициативасы чыгарыла алмый:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) жирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау чорында;

3) жирлек Башлыгын чакыртып алу яки аның вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Жирлек советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдим үз-үзен таркату мотивларын үз эченә алырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрән нигезли торган башка материаллар теркәлә ала.

4. Депутатлардан үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Жирлек советы яки авыл жирлегә башлыгы карары буенча жирлек советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә ачык тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карап тикшерүнең давамлылыгы жирлек Советы депутатлары һәм жирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләүләре турында һәрьяклап һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турында карар шул турда инициатива тәкъдим ителгән көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Жирлек советының үз-үзен таркату турындагы карар яшерен тавыш бирү юлы белән жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлеше тавышы белән кабул ителә.

7. Үз-үзен таркату турында инициатива жирлек Советы тарафыннан кире кагылган очракта кабаттан үз-үзен таркату турында мәсьәлә буенча тавыш бирү бер елдан соң гына кабатлана ала.

39 Статья. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндә күрсәтелгән очрактар нәтижәсендә туктатыла:

1) вафат булганда;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән рәвештә эшкә яраклы дип танылганда;

4) суд тарафыннан вафат булган дип танылу яисә билгесез югалган дип тану;

5) суд тарафыннан чыгарылган гаепләү карарының законлы көченә керүе;

6) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

7) Россия Федерациясе гражданлыгы беткәндә, чит ил гражданинына жирле үзидарә органнарына сайлану хокукын бирә торган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил дәүләте гражданлыгы беткәндә, аның тарафыннан чит ил гражданлыгы алынганда яки аның тарафыннан чит илдә яшәүгә рөхсәт яки чит ил дәүләте гражданлыгына ия булган Россия Федерациясе гражданинына жирле үзидарә органнарына сайлану хокукын бирә торган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә Россия Федерациясе гражданинының даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ алынганда;

8) сайлаучылар тарафыннан кире чакыртылганда;

9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылганда яки аны алмаштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юлланганда;

11) федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 - 7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очрактарда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар

жирлек Советы тарафыннан кабул ителә, анда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне билгеләнә.

3. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр бу нигез жирлек советы утырышы арасында барлыкка килгән булса - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча.

4. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пункттында каралган очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләрен рәсми бастырып чыгару көннән туктатыла.

5. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пункттында каралган очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатка өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

40 Статья. Жирлек Башлыгы-жирлекнең югары вазыйфаи заты

1. Жирлек Башлыгы жирлекнең иң югары вазыйфаи заты булып тора.
2. Жирлек Башлыгы жирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.
3. Жирлек Башлыгының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының "Азнакай шәһәре" муниципаль берәмлеге башлыгы (шәһәр жирлеге Башлыгы).
4. Жирлек Башлыгы үз вазыйфасы буенча Азнакай муниципаль районы Советы депутаты булып тора.
5. Төшереп калдырылды. - Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары.

41 Статья. Жирлек Башлыгын сайлау тәртибе

1. Әгәр жирлек Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, жирлек Советы яңа сайланган а жирлек Советының беренче утырышында ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

(Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрәндәге 108-31 номерлы карары редакциясендә)

Жирлек Башлыгын сайлау жирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән жирлектә яшәүчеләр, жәмәгать берләшмәләре, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыграгы тавыш бирсә, сайланган жирлек Башлыгы булып санала.

3. Сайланганнан соң жирлек Башлыгы ант бирә:

“Муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешкәндә, миңа муниципаль берәмлек Уставы тарафыннан бирелгән үз вәкаләтләремне гамәлгә ашырганда, безнең муниципаль берәмлек өчен хәзерге һәм киләчәк буыннар алдында җаваплылык тоеп, Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек Уставын катгый үтәргә, муниципаль берәмлек халкының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен хөрмәт итәргә, муниципаль берәмлек халкының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен сакларга һәм якларга, тарихи традицияләрен хөрмәтләп, гражданның үзара килешүенә һәм икътисадый потенциалын арттыруга омтылырга муниципаль берәмлекнең чәчәк атуы һәм анда яшәүчеләрнең барысы өчен дә үз вазифаларымны намус белән башкарырга ант итәм”.

42 Статья. Жирлек Башлыгы статусы

1. Жирлек Башлыгы даими нигездә эшли.

2. Азнакай муниципаль район Советында даими нигездә эшләүче жирлек Башлыгы вазыйфасына сайланган очракта, ул жирлек Башлыгының азат ителмәгән нигездә вәкаләтләрен башкара.

3. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә жирлек Башлыгы эшчәнлегенә жирлек халкына һәм жирлек советына буйсына һәм аның алдында хисап тотта.

4. Жирлек Башлыгы елга бер тапкыр жирлек Советы алдында үз эшчәнлегенә нәтижеләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләренә хәл итү турында хисап тотта.

5. Жирлек Башлыгы «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затларның чыгымнары керемнәренә туры килүне тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс коралларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль

законда билгелэнгән чикләмәләрен, тыюларны сакларга, бурычларны үтәргә тиеш (5 өләш Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

43 Статья. Жирлек Башлыгы вәкаләтләре

Жирлек Башлыгы:

- 1) шәһәр жирлеген башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә, ышаныч кәгазеннән башка жирлек исеменнән эш итә;
- 2) жирлек Советы эшен оештыра, жирлек Советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;
- 3) әлеге Устав белән билгелэнгән тәртиптә жирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актларга имза сала һәм халыкка житкерә;
- 4) жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;
- 5) жирлек Советына үз эшчәнлегенң нәтижәләре турында еллык отчет тәкъдим итә;
- 6) жирлек Башкарма комитеты житәкчесе белән контракт төзи;
- 7) жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән соң, билгелэнгән тәртиптә, жирлек Башкарма комитетының яна житәкчесе билгелэнгәнче жирлек Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары итеп билгеләнә һәм вазифадан азат итә;
- 8) жирлек Советы эшендә хәбәрдарлык һәм жәмәгәтьчелек фикерен исәпкә алуны тәэмин итү буенча чаралар күрә;
- 9) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәжәгәтләрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карауны оештыра;
- 10) жирлек Советы утырышларының беркетмәләрен имзалый;
- 11) жирлек Советы аппараты эше белән житәкчелек итә;
- 12) жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;
- 13) жирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү һәм карап тоту өчен жирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;
- 14) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүләре юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру буенча жирлек советының хокукый акты кабул итүне законнар һәм әлеге Устав нигезендә оештыра;

15) жирле үзидарэ органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән жирлек территориясендә эшләүче үзара кирәкле хезмәттәшлеген тәэмин итә;

16) жирлек исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарэ органнары белән килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек итү һәм эшчәнлекне координацияләү турында килешүләр төзи;

17) бюджетның агымдагы үтәлешен контрольдә тотат;

18) жирле үзидарэ органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм жирле үзидарэ органнарына федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

19) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлек башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек башлыгы компетенциясенә караган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Жирлек Башлыгы булмаган һәм (яки) үз вәкаләтләрен үтәү мөмкинлеге булмаган очракта, бу вазыйфалар жирлек Советы карары буенча жирлек Советы депутатларының берсенә йөкләнергә мөмкин.

44 Статья. Жирлек Башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) вафат булганда;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) "Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жиберү;

4) "Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан читләштерү;

5) суд тарафыннан эш башкарырыга мөмкинлеге чикләнгән яисә эшкә башкарырыга сәләтсез дип тану;

6) суд тарафыннан вафат булган дип танылу;

- 7) суд тарафыннан чыгарылган гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 8) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;
- 9) Россия Федерациясе гражданлыгы туктатылу, чит ил дәүләтенә - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы гражданлыгы туктатылу, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу яисә анда яшәүгә рөхсәт алу яки, Россия Федерациясенә халыкара килешүендә катнашмаган, аның нигезендә, чит дәүләт гражданлыгына ия Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы
- 10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынганда;
- 11) сәламәтлеге буенча суд билгеләгән тәртиптә жирлек Башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра алмау;
- 12) үз көчен югалтты. - Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары;
- 13) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрена 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, шулай ук жирлек бетерелгән очракта, жирлекне үзгәртеп кору;
- 14) шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалткан;
- 15) муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртүгә яки авыл жирлеген шәһәр округы белән берләштерүгә бәйле рәвештә жирлектәге сайлаучыларның саны 25 проценттан күбрәк артып киткәндә.
- 16) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрена 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә үтәмәү.

(16 пункт Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 - 11 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекнең яңа башлыгын сайлау жирлек Советының яқындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

3. Әгәр жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда алты айдан да ким булмаган вакыт эчендә туктатылса, жирлек Советы карары буенча яңа башлык сайлау үткәрелергә мөмкин.

V бүлек. ЖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

45 Статья. Жирлек Башкарма комитеты-жирле үзидарэ башкарма-боеру органы

1. Жирлек Башкарма комитеты жирлекнең башкарма-боеру органы булып тора.
2. Жирлек Башкарма комитетының рәсми исеме - "Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Азнакай шәһәре Башкарма комитеты".
3. Жирлек Башкарма комитеты жирлек Советына, жирлек Башлыгына һәм жирлек халкына буйсына һәм аның алдында хисап тота.
4. Жирлекнең Башкарма комитетының үз мөһере, исеме язылган бланклары була .
5. Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

46 Статья . Жирлек Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Башкарма комитет житәкчесе тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.
2. Жирлек Башкарма комитеты структурасына Башкарма комитет житәкчесе, аның урынбасары, Башкарма комитетның башка вазыйфаи затлары һәм (яки) тармак (функциональ) органнары керә.

47 Статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлек Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанслар һәм исәпкә алу өлкәсендә:

-жирлек бюджеты проектын, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеше планнары һәм программалары проектларын эшли;

- жирлек бюджетының үтәлешен тәмин итә, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеше программаларының һәм планнарының үтәлешен оештыра;

- жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш программаларының һәм планнарының үтәлеше турында хисап әзерли;

- жирлекнең икътисад һәм социаль өлкә торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр жыюны оештыра һәм күрсәтелгән мәгълүматларны закон белән билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тәкъдим итә;

2) муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә, жирлек территориясендә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендә булган милек белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, файдалану, эш белән тәэмин итү һәм арендау буенча мәсьәләләрне хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очракларда, жирлек Советының килештерүенә (раславына) муниципаль милекне тартып алу, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итә, муниципаль казна учреждениеләрен һәм предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен эштән азат итә;

- муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алуны гамәлгә ашыра, жирлекнең төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгәтләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, моның өчен жирлекнең матди һәм финанс чараларын кулланып башка эшләр башкаруга заказ бирүче булып тора;

(Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карары редакциясендә)

- жирлек административ участогында полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләгән хезмәткәргә хезмәт күрсәтү өчен бүлмәләр бирә;

(абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок вәкаләтле вәкиле вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан әлеге вазыйфаны үтәү чорында торак урыны тәкъдим итә;

(абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 N 82-23 карары белән кертелгән)

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

- жирлекнең генераль планы проектын һәм башка шәһәр төзелеше документлары проектларын әзерли һәм жирлек Советына раслауга кертә, аларның тормышка ашырылуын тәмин итә;

- төзелешкә (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш), жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзөгәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

- муниципаль милектә булган жирләрне рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыру һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

- жирлекләрнең шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслый, жирләрне тартып ала, шул исәптән авыл жирлегә чикләрендә жир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяжлар өчен сатып алу юлы белән резервлаштыра;

- жирлек жирләрен файдалануны контрольдә тотат;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарда предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның әйләнә-тирәгә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

- жирлек территориясендә дөвәләү-савыктыру урыннарын һәм курортларын булдыра, аларны үстерүне һәм саклауны тәмин итә, шулай ук жирле эһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләрен куллану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

4) төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- муниципаль торак фондын төзүне һәм тотуны оештыра, аның исәбен алып бара, жирлек территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

- социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтаж гражданнарны билгеләнгән тәртиптә исәпкә алып бара;

- билгеләнгән тәртиптә торак биналарны торак булмаган биналарга күчерү турында карарлар кабул итә, торак биналарны үзгәртеп кору һәм үзгәртеп планлаштыруны килештерә, билгеләнгән тәртиптә муниципаль торак фондының торак урыннарын яшәү өчен яраксыз дип таныт;

- жирлектә яшәүче һәм аз керемле гражданнарны торак урыннары белән тәмин итә;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

- муниципаль торак фондының кулланылышын һәм сакланышын, әлеге фондның торак биналарының билгеләнгән санитар һәм техник кагыйдәләр һәм нормаларга, законнарның башка таләпләренә туры килүен контрольдә тоту;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләрне һәм башка транспорт инженерлык корылмаларын, федераль һәм республика әһәмиятендәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларыннан тыш, төзүне тәмин итә;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм муниципаль транспорт оешмалары булдыру яки халыкка транспорт хезмәте күрсәтү шәхси һәм башка транспорт предприятиеләре һәм оешмаларын килешү башлангычларында жалеп итү юлы белән жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәмин итә;

- жирлек территориясендә эшләүче маршрутлар, хәрәкәт графиклары, жәмәгать транспорты тукталышлары урыннарын раслый һәм (яки) килештерә;

- жәмәгать транспорты тукталышлары өчен билгеләнгән урыннарны төзекләндерүне тәмин итә;

- халыкны элементә хезмәте белән тәмин итү өчен шартлар булдыруны тәмин итә;

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- жирлек чикләрендә халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыра;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базар һәм ярминкәләр оештыра;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыра;

- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәте белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә физик культура һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар тудыра, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чаралары үткөрүне оештыра;

- жирлек халкының күпләп ял итүе һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру өчен шартлар тудыра, шул исәптән гражданның гомуми кулланылыштагы су объектларына һәм аларның яр бие полосуларына ирекле үтеп керүен тәмин итә;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәмин итә;

- "Жылылык белән тәмин итү турында" Федераль законда каралган жылылык белән тәмин итүне оештыру вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

(абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

- су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә "Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында" Федераль законда каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

(абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

(абзац введен Решением Азнакаевского горсовета от 06.12.2012 N 82-23)

б) төзекләндерү өлкәсендә:

- көнкүреш калдыклары һәм чүп-чар жыюны һәм чыгаруны оештыра;

- жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, шул исәптән биналарны (торақ йортларны да кертеп), корылмаларны һәм жир кишәрлекләренен тышкы кыяфәтен, биналарның һәм корылмаларның алгы якларын һәм коймаларын төзекләндерү буенча эшләр исемлеген һәм аларны башкару вакытын билгели торган кагыйдәләр раслый; бина милекчеләренен (алардагы биналарның) һәм корылмаларның якын тирә территорияне төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгели; жирлек территориясен төзекләндерүне (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йортлар номерлары белән күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп), шулай ук жирлекнең торақ пунктлары чикләрендә урнашкан махсус сакланчы табигать территорияләре урманнарын, урманнарны куллану, саклау, янадан торгызу эшен оештыра;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәдәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

- йортларның нумерациясен билгели, урамнарны яктыртуны һәм урам исемнәре һәм йортларның номерлары белән күрсәткечләр урнаштыруны оештыра;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәдәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

7) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

- жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының актларының үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә хокукларын бозучы дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфай затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына шикаять бирә;

- жирлек чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм бетерүдә катнаша;

- жирлек торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәмин итә;

- территориаль саклау һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыра һәм тәмин итә; гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен жирлек резервлар финанс һәм матди ресурслар булдыруны тәмин итә;

(Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрдәге 108-31 номерлы карары редакциясендә)

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яки барлыкка килү турында үз вакытында хәбәр итүне тәмин итә;

- жирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формироваииеләренең эшчәнлеген оештыра, тәмин итә;

- жирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формироваииеләренең эшчәнлеген оештыра, тәмин итә;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү буенча чараларны оештыра һәм тәмин итә;

- кешеләрнең су объектларында куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итә;

- жирлек халкын ял иттерүне оештыру, мәдәният оешмалары хезмәте белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль сайлаулар, жирле референдум эзерләү һәм үткәрүне, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәмин итүне гамәлгә ашыра;

- жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр һәм пикетлар үткәрү, спорт, тамаша һәм башка массакүләм жәмәгать чараларын оештыру белән бәйлә законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- жирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны оештыра;

(абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

- жирлек чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыра;

(абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлек жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм тиешле куллануны тәмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисап тапшыра;

- жирлек Советы карарлары нигезендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен жирлек жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалануны тәмин итә;

9) энергия белән тәмин итү һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә:

- энергияне саклау һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендәге программаларны гамәлгә ашыра;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

- жирлек чикләрәндә муниципаль торак фонды булган күп фатирлы йортларны энергетик тикшерүне оештыра;

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәндәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

- энергияне саклау һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чаралар үткәрүне оештыра;

10) башка вәкаләтләр:

- муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели;

- жирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәмин итә;

- федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләрне үз вәкаләтләре чикләрәндә гамәлгә ашыра;

- гражданнырны жирлек өчен социаль әһәмияткә ия булган эшләрне (шул исәптән дежур торуларны) ирекле рәвештә башкаруга жәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- жирлек торак пунктлары чикләрәндә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыру һәм эшләвен тәмин итү, жирлекнең торак пунктлары чикләрәндә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, шулай ук автомобиль юлларын куллану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясә законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

- терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук жирлек чикләрәндә терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнаша;

- жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыра, жирлектә халык сәнгәтен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнаша;

- авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итә, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләнү буюнча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

- Россия Федерациясенәң су законнары, су объектлары миләкчесә вәкаләтләре чикләрәндә билгеләнгән чикләрдә гамәлгә ашыра, аларны куллануны чикләү турында халыкка хәбәр итә;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- жәмәгать тәртибен саклау буенча халыкның ирекле формированиеләренен эшчәнлеген өчен шартлар тудыра;
 - "Коммерцияле булмаган оешмалар турында" 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;
 - муниципаль лотереяларне уздыруга муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;
 - махсус икътисадый зона территориясендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;
 - жирлек ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрнен үтәлешен тәмин итә, федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеген төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;
 - жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;
 - абзац бетерелгән. - Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрендәге 108-31 номерлы карары;
 - жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләр хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;
 - Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга булышлык күрсәтә;
 - муниципаль янгын сагы булдыра;
 - туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;
 - кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә;
- (абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)
- инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук "Россия Федерациясендә инвалидларның социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның бөтенроссия ижтимагый берләшмәләре оештырган оешмаларга ярдәм күрсәтә.

(абзац Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары белән кертелгән)

3. Авыл жирлеген башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Жирлек Башкарма комитетының муниципаль контроль өлкәсендә вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- 1) жирлек территориясендә муниципаль контроль оештыру һәм тормышка ашыру;
- 2) жирле үзидарә органнарына бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү.

Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контроль нәтижәлегенен мониторингын оештыру һәм үткәрү, аны уздыру күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру буенча функцияләр, мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә, жирлек башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләргә тикшерүне оештыру һәм үткәрү белән бәйлә мөнәсәбәтләргә карата "Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында" 2008 елның 26 декабрәндәгә 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

(3 өләш Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрәндәгә 82-23 номерлы карары редакциясендә)

48 Статъя. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе

1. Жирлек Башкарма комитетын жирлек Башкарма комитеты житәкчесе житәкли.
2. Авыл жирлегә Башкарма комитеты житәкчесе әлегә вазыйфага контракт буенча билгеләнә торган жирле үзидарәнең вазыйфаи заты булып тора.
3. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.
4. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, эшмәкәрлек, шулай ук башка түләүле эшчәнлек белән шөгылләнә алмый. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек чит илләр акчалары хисабына, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил

гражданныр һәм гражданлыгы булмаган затлар, әгәр дә башкасы Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән каралмаган булса, шөгыльләнгән алмый.

5. Аерым оештыру-боеру функцияләрен гамәлгә ашыру өчен жирлек Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары бар. Башкарма комитет житәкчесе үз вазыйфаларын үти алмаган очракта (авырган яки ял иткән вакытта) ул шулай ук жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыра ала.

6. Башкарма комитет житәкчесе "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

49 Статья. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесен билгеләү тәртибе

1. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесен билгеләү конкурс нигезендә үткәрелә.

Конкурс шартлары, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турында мәгълүматлар, контракт проекты конкурс уздырылган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чараларында басылып чыгарга тиеш.

2. Конкурс үткәрү өчен конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны жирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Конкурс комиссиясе әгъзалары жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

3. Конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан жирлек башкарма комитеты житәкчесе билгеләнә.

4. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе өчен контракт шартлары жирлек Советы тарафыннан раслана. Федераль закон яисә Татарстан Республикасы законы белән жирлекнең жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен контрактка тапшырган очракта, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән шартлар мәжбүри тәртиптә кертелә.

5. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе белән килешү жирлек Башлыгы тарафыннан төзелә.

50 Статья. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесенең вәкаләтләре вакыты

1. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе белән килешү Башкарма комитет житәкчесе вазыйфасына билгеләү турында карар кабул иткән жирлек Советының вәкаләтләре срогы белән төзелә һәм 5 (биш) ел тәшкил итә.

2. Жирлек Советының вәкаләтләре срогы чыккач, жирлек Башкарма комитеты житәкчесе билгеләнгән тәртиптә жирлек Башкарма комитетының яңа житәкчесе билгеләнгәнче үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруын дәвам итә.

51 Статъя. Башкарма комитет житәкчесенә вәкаләтләре

Башкарма комитет житәкчесе:

- 1) жирлек Башкарма комитетының шәхси идарә итү принципларында эшчәнлегә белән житәкчелек итә һәм үз компетенциясенә кергән жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан вәкаләтләрен үтәү өчен шәхси жаваплылык тотат;
- 2) жирлекнең Башкарма комитетын жирлек Советы, жирлек Башлығы, жирлекнең башка жирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләренең, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә;
- 3) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турындагы хисапларны тәкъдим итә;
- 4) жирлек Советы каравына жирлекнең комплекслы социаль-иқтисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;
- 5) жирлек Советына раслауга Башкарма комитет структурасы проектын кертә, жирлек башлығы белән килештереп, жирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;
- 6) Башкарма комитет житәкчесе урынбасарын жирлек Башлығы язмача килешү нигезендә билгели һәм азат итә, муниципаль хезмәткәрләрен һәм жирлек Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар жаваплылык чаралары куллана;
- 7) расланган бюджет нигезендә жирлек акчалары белән эш итә, жирлекнең банк учреждениеләрендә бюджет һәм башка счетларын ача һәм яба, судта жирлек исемненнән жирлеккә караган дөгъвалар буенча жавап бирүче вәкил буларак чыгыш ясый:

дәүләт органнарының, жирле үзидарә органнарының яисә әлегә органнарның вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмау) нәтижәсендә физик яки юридик затка, ведомствога караган эшчәнлегә нәтижәсендә, шул исәптән дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары актларын законга яки башка норматив хокукый актка туры килми торган чыгару нәтижәсендә килгән зыянны каплау турында;

ведомство буйсынуындагы бюджет учреждениеләренең акчалата йөкләмәләре буенча финанс органы турында Нигезләмә нигезендә күрсәтелә торган субсидиар жаваплылык тәртибе;

8) жирлек Башкарма комитеты тарафыннан жирле үзидарэ органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрэн гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыра һәм (яисә) тәэмин итә, аларның үтәлеше өчен шәхси жаваплылык тота; тиешле законнар нигезендә һәм аларны үтәү максатынан тапшырылган дәүләт вәкаләтләрэн гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

9) жирлек Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук жирлек Башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар бастырып чыгара;

10) елга бер тапкырдан да ким булмаган яки Жирлек Башлығы таләбе буенча жирлек Советына үзенә эшчәнлегә һәм Башкарма комитет эшчәнлегә турында отчет тапшыра;

11) халыкка даими рәвештә жирлек Башкарма комитеты эшчәнлегә турында хәбәр итә, жирлек Башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданны кабул итүен оештыра, кимендә айга бер тапкыр гражданны кабул итә, гражданны тәкъдимнәрэн, гаризаларын һәм шикаятләрэн карый, алар буенча карарлар кабул итә;

12) жирлекнең дәүләт һәм Башка органнарында мәнфәгатләрэн тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, жирлек Башкарма комитеты исемнән судка гариза бирә, ышанычнамә бирә;

13) законнар, әлегә Устав, жирлек Советы карарлары һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

52 Статья. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрэн вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесенең вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) вафат булганда;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) әлегә статьяның 2 өлеше нигезендә контрактны өзү;

4) әлегә статьяның 11 өлеше нигезендә контрактны өзү;

5) 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан читләштерү;

6) 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жибәрү;

7) суд тарафыннан вазыйфасын башкаруга сэләтсез яисә мөмкинлекләре чикләнгән дип тану;

8) суд тарафыннан вафат булган дип яисә билгесез югалган дип тану;

9) суд тарафыннан чыгарылган гаепләү карарының законлы көченә керүе;

10) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

11) Россия Федерациясе гражданлыгы туктатылу, чит ил дәүләтенең - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы гражданлыгы туктатылу, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу яисә анда яшәүгә рөхсәт алу яки, Россия Федерациясенә халыкара килешүендә катнашмаган, аның нигезендә, чит дәүләт гражданлыгына ия Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

12) хәрби хезмәткә чакырылганда яки аны алмаштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юлланганда;

13) жирлекне үзгәртеп кору, шулай ук жирлек бетерелгәндә;

14) шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә жирлек статусы югалткан очракта;

15) жирлек чикләрен үзгәртү яки шәһәр округы белән жирлекнең берләшүе нәтижәсендә барлыкка килгән сайлаучыларның санын 25 проценттан артыкка арттыру.

2. Башкарма комитет житәкчесе белән контракт ике якның килешүе буенча яки гариза нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин:

1) жирле әһмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә, жирлек Советы яисә жирлек Башлыгы контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә;

2) Татарстан Республикасы Президенты - жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә, контракт шартларын бозуга бәйле;

3) Башкарма комитет житәкчесе - жирле үзидарә органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан контракт шартлары бозылса.

VI бүлек. БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ.

ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ

55 Статья. Жирлекнең ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе жирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегиаль финанс контроле органы булып тора.
2. Жирлекнең ревизия комиссиясе рәис һәм кимендә ике әгъзадан тора.
3. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары жирлек Башлыгы, жирлек Советы депутатлары тәкъдире белән 5 елга билгеләнә.

Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары жирлек Советы карары буенча ирекле яисә ирекле булмаган нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыралар. Жирлекнең контроль-хисап органы рәисе, рәис урынбасары һәм аудиторлары вазыйфаларына кандидатураларны карау тәртибе норматив хокукый акт яки жирлекнең вәкиллеке органы регламенты белән билгеләнә.

4. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары булып дәүләт, муниципаль идарә, дәүләт, муниципаль контроль (аудит), икътисад, финанс, юриспруденция өлкәсендә югары белеме һәм эш тәҗрибәсе булган Россия Федерациясе гражданны була ала. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары эшчәнлеген гамәлгә ашыру белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.
5. Үз вәкаләтләре чикләрендә жирлекнең Ревизия комиссиясе оештыру һәм функциональ мөстәкыйльлеккә ия.

Жирлекнең ревизия комиссиясе:

- 1) жирле бюджет үтәлешен контрольдә тоту;
- 2) жирле бюджет проектларына экспертиза;
- 3) жирле бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны тикшерү;
- 4) жирле бюджет акчаларын куллануның законлылыгын, нәтижәлелеген, шулай ук жирле бюджет тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган башка чыганақлардан алына торган чараларны куллануны контрольдә тотуны оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 5) муниципаль милектә булган мөлкәт белән идарә итүнең һәм эш итүнең билгеләнгән тәртибен, шул исәптән интеллектуаль эшчәнлек нәтижәләре һәм муниципаль берәмлек карамагында булган индивидуальләштерү чараларын үтәүне контрольдә тоту;

6) жирле бюджет акчалары исәбеннән салым һәм башка ташламалар, бюджет кредитлары бирү нәтижәлелеген бәяләү, шулай ук муниципаль гарантияләр һәм поручительстволар бирү яисә башка ысуллар белән юридик затлар һәм шәхси эшқуарлар тарафыннан жирле бюджет акчалары һәм муниципаль милектәге мөлкәт исәбенә алына торган килешүләр буенча йөкләмәләрне үтәүне тәмин итү законлылығын бәяләү;

7) муниципаль хокукый актлар проектларына (финанс-икътисадый нигезләренң нигезле булуын да кертеп) муниципаль берәмлекнең чыгым йөкләмәләренә, шулай ук муниципаль программаларга кагылышлы өлешендә финанс-икътисадый экспертиза;

8) муниципаль берәмлектә бюджет процессын анализлау һәм аны камилләштерүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр эзерләү;

9) жирле бюджет үтәлеше барышы, үткәрелгән контроль һәм экспертиза-аналитик чаралар нәтижәләре турында мәгълүмат эзерләү һәм муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органына һәм муниципаль берәмлек Башлығына шундый мәгълүмат тапшыру;

10) үз вәкәләтләре чикләрендә, коррупциягә каршы юнәлтелгән чараларда катнашу;

11) тышкы муниципаль финанс тикшерүе өлкәсендә федераль законнарда, Россия Федерациясе субъекты законнарында, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы уставында һәм норматив хокукый актларында билгеләнгән башка вәкәләтләр.

6. Жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан башкарыла торган тикшерүләренң нәтижәләре жирлек Советы утырышында, шулай ук жирлек Советы билгеләгән тәртиптә бастырылырга (халыкка хәбәр ителергә) тиеш.

7. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары аның таләбе буенча жирлекнең Ревизия комиссиясе компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча кирәкле мәгълүмат һәм документлар тапшырырга тиеш.

8. Жирлекнең Ревизия комиссиясе үз исеме белән рәсми бланкка ия.

9. Жирлекнең Ревизия комиссиясе эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджеты чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

10. Жирлекнең ревизия комиссиясе үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм жирлекнең Ревизия комиссиясе турындагы Положение нигезендә тормышка ашыра.

54 Статья. Жирлек Советы, жирлек Башлығы, жирлек Башкарма комитеты һәм башка жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүленеше нигезендә жирлек Советы, жирлек башлығы һәм жирлекнең башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль тормышка ашыра.
2. Жирлек Советы һәм жирлек Башкарма комитеты жирлекнең икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтижәле идарә итү максатларында законнарда билгеләнгән, әлеге Устав формалары белән үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.
3. Жирлек Советы һәм жирлек Башкарма комитеты кабул ителгән норматив хокукый актларны кул куелган көннән алып жиде көн эчендә жибәрәләр.
4. Жирлек Советы, жирлек башлығы жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә, жирлек Башкарма комитетының башка вазыйфаи затларының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару яки үзгәртү турындагы тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаятъ бирергә хокуклы.
5. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе жирлек Советына, жирлек Башлығына авыл жирлеге Советының хокукый актларын кабул итү, юкка чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаятъ бирергә хокуклы.
6. Жирлек Башлығы жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә жирлек Советының эш планнарын һәм жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә карар проектларын юллай.
7. Жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында, жирлек Башлығы үткәрә торган утырышларда жирлек Башкарма комитеты житәкчесе, аның урынбасары яки вәкаләтле затлар киңәш бирү тавышы юлы белән катнашырга хокуклы. Язма чакыру булса, жирлек Советы утырышларында жирлек Башкарма комитетының вазыйфаи затлары катнашырга тиеш.
8. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе үткәрә торган утырышларда жирлек Башлығы, жирлек Советы депутатлары катнашырга хокуклы.
9. Жирлек жирле үзидарә органнарының үзара эшчәнлегә тәртибе жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

55 Статъя. Жирлек жирле үзидарә органнары арасында үзара бәйләнеш һәм бәхәсләрне хәл итү нигезләре

Жирлек жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

56 Статья. Жирлекнең сайлау комиссиясе

1. Жирлекнең сайлау комиссиясе авыл жирлеге Советы тарафыннан федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгелэнгән тәртиптә төзелә.

Жирлекнең сайлау комиссиясе Россия Федерациясе Федераль Жыелмасы Дәүләт Думасында, Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлүгә кертелгән кандидатлар исемлеген тәкъдим иткән сәяси партияләр нигезендә формалаштырыла; "Россия Федерациясе Федераль Жыелмасы Дәүләт Думасына депутатлар сайлау турында" 2005 елның 18 маендагы 51-ФЗ номерлы Федераль законның 82.1 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатларның федераль исемлеген күрсәткән сәяси партияләр исемлеге; Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 97.1 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатлар исемлеген күрсәткән сәяси партияләр, башка сәяси партияләр һәм башка ижтимагый берләшмәләр тәкъдимнәре.

2. Жирлек Советы кергән тәкъдимнәр нигезендә жирлек сайлау комиссиясе әгъзаларының гомуми саныннан яртысын билгеләргә тиеш:

1) "Россия Федерациясе Федераль Собрание Дәүләт Думасы депутатларын сайлау турында" Федераль законның 82.1 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатларның федераль исемлеген, шулай ук кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләр;

2) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлүгә рөхсәт ителгән кандидатлар исемлеген, шулай ук Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 97.1 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатлар исемлеген күрсәткән сәяси партияләр;

3) муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органына депутат мандатларын бүлүгә кертелгән кандидатлар исемлеген күрсәткән сайлау берләшмәләре.

3. Жирлек Советы Жирле сайлау комиссиясе әгъзаларының гомуми саныннан яртысын муниципаль район сайлау комиссиясе, территориаль сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә киләсе тәртиптә билгеләргә тиеш:

1) әгәр муниципаль районның сайлау комиссиясе вәкаләтләре территориаль сайлау комиссиясенә салынмаса, жирлек сайлау комиссиясенә ике әгъзасы муниципаль районның сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә, калган сайлау комиссиясе әгъзалары территориаль сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә;

2) эгәр муниципаль районның сайлау комиссиясе вәкаләтләре территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнгән булса, жирлек сайлау комиссиясе эгъзалары территориаль сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә;

3) эгәр территориаль сайлау комиссиясе вәкаләтләре муниципаль районның сайлау комиссиясенә йөкләнгән булса, жирлек сайлау комиссиясе эгъзалары муниципаль районның сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә.

4. Жирлек сайлау комиссиясенә вәкаләтләре срогы биш ел тәшкил итә.

5. Жирлек сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукы белән 8 эгъза күләмендә формалаштырыла.

6. Жирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәмин итү жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

7. Жирлек сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жайга салына. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе вәкаләтләре территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

8. Жирлек сайлау комиссиясе муниципаль сайлаулар, жирле референдум, депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм үткәрүне оештыра.

9. Жирлекнең сайлау комиссиясе жирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган булып тора.

VIII бүлек. ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ

57 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары, юридик зат хокукларына ия булган

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокуклары белән жирлек Советына һәм жирлек Башкарма комитетына бирелә.

58 Статья . Юридик затлар буларак жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Жирлек Башлыгы, жирлек Башкарма комитеты житәкчесе жирлек исеменнән милек һәм башка хокук вазифаларын башкарырга, тормышка ашырырга, ышаныч кәгазеннән башка судта чыгыш ясарга мөмкин.

2. Юридик зат хокукларына ия жирле үзидарэ органнары-идарэ итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

59 Статья. Жирлек жирле үзидарэ органнарын финанслау

Жирле үзидарэ органнары эшчәнлеген финанслар белән тәмин итү бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына тормышка ашырыла.

IX бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

60 Статья. Жирлек Башлыгына һәм жирлекнең башка вазыйфаи затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Жирлек Башлыгы һәм жирлекнең башка вазыйфаи затлары эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре "Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында" 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм жирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

X БҮЛЕК. ЖИРЛЕКНЕҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРЭ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВӘКИЛЛӘРЕНЕҢ ЖАВАПЛЫЛЫГЫ

61 Статья. Жирлек жирле үзидарэ органнарының һәм вазыйфаи затларының жаваплылыгы

Жирлекнең жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары законнар нигезендә жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында жаваплы.

62 Статья. Жирлек Советы депутатларының жирлек халкы алдында жаваплылыгы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән авыл жирлеге Башлыгының, жирлек халкы алдында жаваплылыгы депутат итеп сайланган жирлек халкының ышанычын югалту нәтижәсендә килеп чыга.

2. Жирлек халкының ышанычын югалткан жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек Башлыгы әлеге Уставта каралган нигезләр һәм тәртиптә кире алынырга мөмкин.

63 Статья. Жирле үзидарэ органнарының һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында жаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә жирлек Советының, жирлек Башлыгының, авыл жирлеге Башкарма комитеты житәкчесенә Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә үтәмәгән очракта, тиешле суд карары нигезендә дәүләт алдында җаваплылыгы җитә.

2. Жирлек Советының өземтәсе, жирлек Башлыгы, жирлек Башкарма комитеты җитәкчесе вазифасыннан читләштерү һәм отставкага җибәрү нигезләре һәм тәртибе "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

64 Статья. Жирлек жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Жирлек жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

XI бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

65 Статья. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) жирлек Уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

2) жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) әлеге Уставта каралган жирлек Башлыгының хокукый актлары, авыл жирлеге башкарма комитеты җитәкчесенә, башка органнарның һәм жирле үзидарә вазыйфаи затларының карарлары һәм боерыклары.

Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең тиешле күрсәтмәсен алган очракта, жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кабул ителгән (чыгарган) жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтәләше турында жирле үзидарәнең башкарма-боеру органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирле үзидарәнең вәкиллекле органнары - алар тарафыннан карар кабул ителгән көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

(абзац Азнакай шәһәр Советының 12.08.2014 N 138-40 карары белән кертелгән)

2. Жирлек Уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль норматив хокукый актлар системасында югары юридик көчкә ия актлары булып торалар, турыдан-туры гамәлдә һәм жирлек территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль норматив хокукый актлар жирле референдумда кабул ителгән әлеге Уставка һәм хокукый актларга каршы килергә тиеш түгел.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлар тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар жирлекнең бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешма житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының вазыйфай затлары һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары нигезендә жаваплы.

5. Муниципаль хокукый актлар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, Россия Федерациясенә башка федераль законнарына һәм башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килергә тиеш түгел.

6. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлләре тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәненә вазыйфай затлары тарафыннан, мондый органнарның тиешле вазыйфалар бетерелгәндә яисә күрсәтелгән органнар яисә вазыйфай затларның - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәненә вазыйфай затлары вәкаләтләре исемлеген үзгәрткән очракта, тиешле муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын юкка чыгару яисә туктатып тору вәкаләтләренә тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (чыгару), шулай ук суд тарафыннан; ә жирле үзидарә органнарының аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга тапшырылган федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы).

66 Статъя. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүләре юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү жирле референдумда белдерелгән гражданнарның турыдан-туры белдерүләре юлы белән башкарыла.

2. Әгәр жирлек халкы турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый актлар кабул итү (чыгару), жирле үзидарә органы әлеге акты кабул итү (чыгару) компетенциясенә кергән жирле үзидарә вазыйфаи заты кабул итү (бастырып чыгару) таләп ителә икән, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый акты эзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актың басылып чыгу вакытын бозу жирлек Башлығын алу, жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

67 Статья. Жирлек жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Аларга йөкләнгән вәкаләтләренә үтәү өчен жирлек жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

- 1) жирлек Советы-жирлек Советы карарлары;
- 2) жирлек Башлығы - жирлек Башлығы карарлары һәм боерыклары;
- 3) жирлек Башкарма комитеты житәкчесе-жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә карарлары һәм боерыклары.

2. Жирлекнең башка вазыйфаи затлары әлеге Устав белән билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә, аларның статусын билгеләүче бүтән муниципаль норматив хокукый актларда күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

68 Статья. Муниципаль хокукый актларны эзерләү

1. Муниципаль хокукый актларның проектлары жирлек Башлығы, жирлек Советы депутатлары, Башкарма комитет житәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициативалы төркемнәре, шулай ук аны алып бару мәсьәләләре буенча жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан кертелә ала.

2. Прокурор үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген билгеләгәндә муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, юкка чыгару яки кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлеге һәм формасы жирлек Советы Регламенты, жирлек Башлығы, жирлек Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан билгеләнә.

4. Жирле үзидарэ органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителгән көнгә кадәр 10 көн кала норматив хокукый актлар проектлары Азнакай шәһәр прокуратурасына коррупциягә каршы экспертиза үткәрү өчен тапшырыла. Проектлар норматив хокукый актта коррупциоген факторларның булмавы турында бәяләмәне теркәп, тиешле норматив хокукый акт проектын эзерләгән әлеге вазыйфаи зат тарафыннан прокуратурага тапшырыла.

69 Статья. Жирлек Советының хокукый актлары

1. Жирлек Советы үз компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә, жирлек территориясендә үтәү мәжбүри булган кагыйдәләрне билгели торган карарлар, жирлек башлыкларын отставкага жиберү турында карар, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру һәм аның компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.
2. Жирлек Советы карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.
3. Жирле салымнар һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм гамәлдән чыгаруны, авыл жирлеге бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыруны күздә тоткан жирлек Советы карарлары жирлек Советы каравына бары тик жирлек Башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән яки аның бәяләмәсе булганда гына кертелә ала. Әлеге бәяләмә жирлек Советына карар проектын жирлек Башкарма комитетына тәкъдим иткән көннән алып утыз көн эчендә тапшырыла.
4. Жирлек Советы карарлары кабул ителгән көннән өч көн эчендә жирлек Башлыгы тарафыннан имзалана һәм әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә халыкка хәбәр ителә.
5. Жирлек Советының норматив хокукый акты әлеге проектны эзерләгән вазыйфаи зат тарафыннан бирелгән коррупциоген факторларның булмавы турында бәяләмә белән, Жирлек Башлыгы кул куйганнан соң 30 көн эчендә, коррупциягә каршы экспертиза үткәрү өчен Азнакай шәһәр прокуратурасына жиберелә.

70 Статья. Жирлек Башлыгының хокукый актлары

1. Жирлек Башлыгы законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара.
2. Жирлек Советының норматив хокукый акты әлеге проектны эзерләгән вазыйфаи зат тарафыннан бирелгән коррупциоген факторларның булмавы турында бәяләмә

белән, Жирлек Башлыгы кул куйганнан соң 30 көн эчендә, коррупциягә каршы экспертиза үткәрү өчен Азнакай шәһәр прокуратурасына жиберелә.

71 Статья. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесенең хокукый актлары

1. Башкарма комитет житәкчесе законнарда, әлеге Устав һәм жирлек Советы карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча, шулай ук жирлек Башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

2. Жирлек Советының норматив хокукый акты әлеге проектны эзерләгән вазыйфаи зат тарафыннан бирелгән коррупциоген факторларның булмавы турында бәяләмә белән, Жирлек Башлыгы кул куйганнан соң 30 көн эчендә, коррупциягә каршы экспертиза үткәрү өчен Азнакай шәһәр прокуратурасына жиберелә.

72 Статья. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка игълан итү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек Советы карарлары кул куелган көннән соң 10 көн үз көченә керә, әгәр карарның үзе билгеләнмәгән булса.

Салымнар һәм жыемнар турында жирлек Советының норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлекнең Уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карар федераль законда, әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек Башлыгы, жирлек Башкарма комитеты житәкчесе, жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждандан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны массакуләм мәгълүмат чараларында (алга таба Текст Буенча - бастырып чыгару) рәсми басылып чыкканнан соң яисә Азнакай муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча: <http://aznakayevo.tatar.ru>, мәгълүмат стендларында, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнаштыру юлы белән халыкка игълан иткәннән соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары булырга тиеш: аңа кул кую датасы (жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны жирлек Советы кабул иткән датага), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи затның исеме, мөһер.

5. Авыл жирлеге Советы карарлары, аның үтөлеше турындагы хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, жирлек Советы Регламенты, жирлек Советы, жирлек Башлыгы, авыл жирлеге Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар аларга кул куелган көннән алып жиде көн эчендә, федераль закон белән чикләнгән муниципаль норматив хокукый актлардан яки аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

6. Шулай ук муниципаль сайлаулар, жирле референдум билгеләү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлек Башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау, жирлек Башкарма комитеты житәкчесен һәм аның урынбасарын билгеләү һәм законнар нигезендә башка актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) мәжбүри рәвештә басылып чыгарга тиеш.

7. Закон яисә әлеге Устав нигезендә рәсми басылып чыгару (халыкка игълан итү) мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны кабул иткән орган яки вазыйфаи затлар тарафыннан басылып чыгарга (халыкка игълан итәргә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый актының реквизиитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

- жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган массакуләм мәгълүмат чараларында яисә жирлек территориясендә таратыла торган бүтән массакуләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын бүтән массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге басманың рәсми басылып чыгуы турында билге булырга тиеш;

- жирлек халкына хокукый актының үзәкләштерелгән тәртиптә, шул исәптән махсус басма рәвешендә текстын тарату ;

- рассылки (раздачи) в централизованном порядке текста правового акта жителям поселения, в том числе в виде специального печатного издания. Күрсәтелгән стендларның саны һәм аларның урнашу урыннары жирлек Советы тарафыннан раслана һәм жирле халыкның муниципаль хокукый актының тексты белән тоткарлыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш;

-хокукый акт текстын Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча урнаштыру: <http://aznakayevo.tatar.ru>.

9. Муниципаль хокукый акты бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасы чыгу датасы яисә акты игълан итү даталары

турында мәгълүматлар күрсәтелергә тиеш, алар актны тарата башлау яисә аны мәгълүмати стендта урнаштыру датасы белән туры килергә тиеш.

10. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар жирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең хокукый статусын билгели торган жирлек Башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына һәм законнарда билгеләнгән срокларда Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына жибәрелә.

XII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДДЫЙ НИГЕЗЕ

73 Статья. Жирлекнең икътисадый нигезе

Жирлекнең икътисадый нигезен жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәте, жирлек бюджеты акчасы, шулай ук жирлекнең милек хокуклары тәшкил итә.

74 Статья. Жирлекнең муниципаль мөлкәте

1. Жирлек милкендә булырга мөмкин:

(Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрэндәге 108-31 номерлы карары редакциясендә)

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

(1 пункт Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрэндәге 108-31 номерлы карары редакциясендә)

2) жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактарда, шулай ук жирле үзидарә органнарының аларга тапшырылган аерым вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә, жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген жирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

(Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрэндәге 108-31 номерлы карары редакциясендә)

4) жирле үзидарэ органнарына федераль законнар белэн бирелгэн һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт.

2. Жирлек милкендә булырга мөмкин:

1) халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су бүлү, халыкны ягулык белән тәмин итү, жирлек торак пунктлары урамнарын яктырту өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) жирлек торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, шулай ук мондый автомобиль юлларына хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) жирлек чикләрендә жәмәгать тәртибен саклауны оештыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) жирлектә яшәүче һәм торак урыннарына мохтаж аз керемле гражданны социаль наем шартнамәсе шартларында торак урыннары белән тәмин итү өчен социаль файдаланудагы торак фонды, шулай ук муниципаль торак фондын тоту өчен кирәкле мөлкәт;

(Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрәндәге 108-31 номерлы карары редакциясендә)

5) пассажирлар транспорты һәм жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен билгеләнгән башка мөлкәт;

6) жирлек чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү өчен билгеләнгән мөлкәт;

7) беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

8) жирлек китапханәләренең мөлкәте;

9) жирлек халкын ял итүне оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәте белән тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

10) Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тарихи-мәдәни әһәмияттәге категориясенә бәйсез рәвештә мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) ;

11) жирлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спорт үсеше өчен билгеләнгән мөлкәт;

12) жирлек территориясен төзекләндерү һәм яшелләндерү, шул исәптән гомуми файдалану урыннарын һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерү өчен билгеләнгән мөлкәт;

- 13) көнкүрөш калдыктарын һәм чүп-чарны жыю һәм чыгару өчен билгелэнгән мөлкәт;
- 14) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту өчен билгелэнгән жир участкаларын да кертеп;
- 15) муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгелэнгән мөлкәт;
- 16) федераль законнар нигезендә жирлек муниципаль милкенә караган жир кишәрлекләре;
- 17) буалар, жирлек территориясендәге сулы карьерлар;
- 18) жирлек территориясендә дэвалау-сәламәтләндрү урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәэмин итү өчен билгелэнгән мөлкәт;
- 19) халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклауны оештыру өчен билгелэнгән мөлкәт;
- 20) кешеләрнең су объектларында иминлеген тәэмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау өчен билгелэнгән мөлкәт;
- 21) жирлектә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен билгелэнгән, шул исәптән кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларын инфраструктурасын формалаштыру һәм үстерү өчен билгелэнгән милек.;
- 22) жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү өчен билгелэнгән мөлкәт.

3. Жирлек милкендә жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка мөлкәт булырга мөмкин.

4. Жирлектәге әлеге статьяның 1-4 өлешләре таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән мөлкәт уяңадан рәсмиләштерелергә (милекнең максатчан билгеләнешен үзгәртү) яки читләштерелергә тиеш. Мондый мөлкәтне алу тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

(4 өлеш Азнакай шәһәр Советының 2013 елның 22 октябрәндәге 108-31 номерлы карары редакциясендә)

75 Статья. Жирлекнең муниципаль мөлкәте белән идарә итү, файдалану һәм эш итү

1. Жирле үзидарә органнары жирлек исеменнән мөстәкыйль рәвештә Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә

торган жирле үзидарэ органнарының норматив хокукый актлары нигезендэ муниципаль милектэн файдалана һәм эш итә.

2. Жирле үзидарэ органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарэ органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, читләштерергә, федераль законнар нигезендә башка килешүләр төзергә хокуклы.

76 Статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Жирлек муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара жәмгыятьләр төзүдә катнаша ала.

Гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарэ органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслыйлар, әлеге предприятие һәм учреждение житәкчеләрен вазыйфага билгелиләр һәм вазыйфадан азат итәләр, муниципаль берәмлек уставында каралган тәртиптә аларның эшчәнлегенә турындагы хисапларны тыңлыйлар.

2. Жирле үзидарэ органнары муниципаль берәмлек исеменән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидиар җавап бирәләр һәм аларның федераль законда билгеләнгән тәртиптә үтәлешен тәмин итәләр.

77 Статья. Жирле үзидарэ органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирлек жирле үзидарэ органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, законда башкача билгеләнмәгән очракта, килешү нигезендә төзелә.

XIII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

78 Статья. Жирлек бюджеты

1. Жирлекнең үз бюджеты бар.

2. Жирлек бюджеты жирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Жирлек бюджетында жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарэ органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән керемнәр һәм жирле үзидарэ органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә

ашыруны тээмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук элге керемнәр һәм субвенцияләр исәбенә гамәлгә ашырыла торган жирлекләр бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына жирлек бюджеты үтәлеше турында хисаплар тапшыралар.

79 Статъя. Жирлектә бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль башкарыла. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Авыл жирлегә бюджеты проекты, аның үтәлеше турында еллык отчет, жирлек Советының бюджет үтәлеше һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында квартал саен мәгълүматлар, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсәтеп, массакуләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә бастырылырга яки Азнакай муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә: <http://aznakayevo.tatar.ru> адресы буенча, мәгълүмат стендларында, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә урнаштыру юлы белән халыкка игълан ителергә тиеш.

3. Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә кергән Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгәртүгә китерә торган жирле салымнар турында муниципаль норматив хокукый актларга, жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертү хакында муниципаль норматив хокукый актлары чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турында Карар кабул ителгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Жирлек бюджеты проекты өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс ягыннан тээмин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә төзелә.

6. Жирле бюджет проекты муниципаль берәмлекнең жирле администрациясе тарафыннан билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул итә торган жирлек вәкиллеке органының муниципаль хокукый актлары нигезендә төзелә.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты төзү:

- Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасында;
- Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасы;
- жирлекнең социаль-иқтисади үсеш фаразы;
- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре.

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты керә.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турындагы карарда Россия Федерациясе Бюджет законнары белән билгеләнмәгән очракта, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

10. Жирлек бюджеты турындагы карар белән билгеләнә:

- жирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;
- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасында бюджет ассигнованиеләрен бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;
- гомум норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;
- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм (яисә) башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;
- жирлек бюджетының план чорының беренче елына шартлы расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменә 2,5 проценттан да ким булмаган күләмдә, план чорының икенче елына

жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең 5 проценттан да ким булмаган күләмдә;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында билгеләнгән жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;

- муниципаль эчке бурычның иң югары чиге елның 1 гыйнварына чираттагы финанс елы һәм план чорының һәр елы, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиге күрсәтелгән;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен аныклай һәм төзелә торган бюджет чорының икенче елы күрсәткечләрен раслай.

Жирлек бюджетының расланган план чоры параметрларын аныклау түбәндәгеләрне күздә тоталар:

1) чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проектын карау предметы булып торучы күрсәткечләрнең төгәллеген раслау;

2) жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыру яки кыскарту йә аңа жирлек бюджеты чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына тәкъдим ителә:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-иқтисади үсешенең башлангыч нәтижәләре һәм агымдагы финанс елы өчен жирлекнең социаль-иқтисади үсеш нәтижәләре;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты) фаразлары;
- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;
- бюджетара трансфертлар бүлүне исәпләү методикалары (проектлары методикалар);
- чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына муниципаль бурычның иң югары чиге;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алу программасы проекты;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр программалары проектлары;
- агымдагы финанс елына бюджет үтәлешен бәяләү;
- жирлек Советы, жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлек башкарма комитеты белән каршылыклар килеп туган очракта тәкъдим ителә;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав белән билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

14. Жирлек Башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорына агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча жирлек Советы каравына жирлек бюджеты турында карар проектын кертә.

15. Жирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны жирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән раслау тәртибе чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карар үз көченә керүне, шулай ук әлеге карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткеләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

16. Жирлек бюджеты турындагы карар, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яки) жирлек бюджеты турындагы карар белән башкасы каралмаган булса, финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Жирлек бюджеты турындагы карар аңа кул куелганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

17. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру буенча билгеләнгән федераль законнарны һәм Татарстан Республикасы законнарын үтәүне, муниципаль бурыч күләме һәм структурасын, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәмин итәләр.

18. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясе Бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

19. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган формаларда гамәлгә ашырыла.

20. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очрактардан тыш, федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслау өчен жирлек бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

21. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

80 Статья. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар сатып алу, эшләр, хезмәтләр күрсәтү

(Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карары редакциясендә)

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар сатып алуны, эшләр, хезмәт күрсәтүне гамәлгә ашыру "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар сатып алу, эшләр, хезмәтләр күрсәтү өлкәсендә контракт системасы турында" 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

(1 өлеш Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карары редакциясендә)

2. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар сатып алу, эш, хезмәт күрсәтү бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә түләнә.

(Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карары редакциясендә)

3. Төшереп калды. - Азнакай шәһәр Советының 2014 елның 12 августындагы 138-40 номерлы карары.

81 Статья. Жирлек гражданның үзара салым акчасы

1. Гражданның үзара салым акчалары дигәндә жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен гражданның бер тапкыр жыела торган түләүләр күздә тотыла. Гражданның үзара салымы тәртибендә түләүләрнең күләме жирлек халкының гомуми саныннан 30 проценттан артмаска мөмкин булган аерым категорияләреннән тыш, абсолют зурлыкта билгеләнә.
2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер тапкыр бирелә торган түләүләрне кертү һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда хәл ителә.

82 Статья. Жирлекнең муниципаль бурычлар йөкләве (муниципаль бурыч)

1. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырырга хокуклы.
2. Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукы авыл жирлеге исемнән Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлекнең Башкарма комитетына бирелә.
3. Агымдагы финанс елы башына жирлек бюджеты калдыклары агымдагы финанс елында жирлек бюджеты турындагы карар нигезендә жирлек бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы сыйфатында каралган акчалар күләменнән артып киткән күләмдә касса аермаларын каплатуга юнәлдерелгә мөмкин.

83 Статья. Жирлекнең жирле бюджеты үтәлеше

1. Исполнение местного бюджета поселения осуществляется в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации.
2. Жирлек бюджеты кассаларның бердәмлегенә һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуына нигезләнә.
3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, авыл жирлеге бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.
4. Жирлек бюджетының үтәлеше жирлекнең жылма бюджет язмасы һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

84 Статья. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык отчет

1. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисапчылыгы жирлек Башкарма комитеты тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисапчылыгы нигезендә төзелә.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап жирлек Советы карары белән раслана.

4. Ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапчылыгын читтән тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны читтән тикшерү жирлекнең Ревизия комиссиясе яки жирлек Советы тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

5. Жирлеге Башкарма комитеты агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча, аңа бәяләмә эзерләү өчен жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирә. Жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләү бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисапчылыгын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган вакытка башкарыла.

6. Жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә жирлек Советына бер үк вакытта жирлек Башкарма комитетына Ревизия комиссиясе тарафыннан тапшырыла.

7. Ел саен агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча авыл жирлеге Башкарма комитеты хисап финанс елы өчен жирлек Советының хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турындагы еллык хисабын, жирлек бюджетының үтәлеше турындагы башка бюджет хисап проектын һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документларны теркәп, жирлек Советына тапшыра.

8. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча жирлек Советы авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны раслау яки кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек Советы тарафыннан жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны кире каккан очракта, ул дәрәс булмаган яисә тулы чагылдырылмаган мәгълүматларны бетерү һәм 1 айдан артмаган вакытка кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

9. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисап раслана, жирлек бюджеты керемнәренен, чыгымнарының һәм дефицитының гомуми суммасын күрсәтеп раслана.

Хисап финанс елында жирлек бюджеты үтөлеше турындагы жирлек Советы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- бюджет керемнәрен классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;
- керем төрләре кодлары, дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе буенча жирлек бюджеты керемнәре;
- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча;
- бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча жирлек бюджеты чыгымнары;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары төркемнәре, төркемчәләре, статьялары, төрләре буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;

85 Статья. Муниципаль финанс контроле

Жирлек советы финанс контроленең түбәндәге рәвешләрен гамәлгә ашыра: беренчел контроль-бюджет турындагы карар проектларын тикшерү һәм раслау барышында; агымдагы контроль-жирлек Советы утырышларында бюджет үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында; бюджет үтәлеше турындагы хисапны карау һәм раслау барышында контроль, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә контрольнең башка формалары.

Жирлек Советы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә финанс контролен гамәлгә ашыра.

XIV бүлек. ЖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ.

ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

86 Статья. Жирлек Уставы проекты эзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карар проекты жирлек Советына жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, Башкарма комитет жетәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициативалы төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Жирлеге Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты эзерләү өчен жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелә ала. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек Уставы проекты, жирлек Уставына үзгәрешләр кертү турында Муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек Уставын кабул итү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, жирлек Уставына үзгәрешләр кертү массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга яисә Азнакай муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә: <http://aznakauevo.tatar.ru> адресы буенча урнашкан Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә, мәгълүмат стендларында урнаштыру юлы белән халыкка игълан ителергә тиеш. Жирлек уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне, шулай ук, күрсәтелгән үзгәрешләр жирлек уставын Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга туры китерү максатларында кертелә торган очракта, гражданнарның аның фикер алышуында катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) таләп ителми.

4. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында жирлек Советы карары проекты буенча, аларны карау алдыннан жирлек Советы утырышында әлеге Устав нигезендә ачык тыңлаулар үткәрелә, Уставка үзгәрешләр бары тик жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү вәкаләтләрен Уставта беркетелгән мәсьәләләрне һәм аларны Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә.

87 Статья. Жирлек Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карар проектын карау жирлек Советы тарафыннан жирлек Советы Регламенты нигезендә ике укылыштан соң башкарыла.

2. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карар проектын беренче укылышта кабул иткәннән соң, әлеге проект жирлек Башлыгы, жирлек Советы депутатларына, башка субъектларга төзәтмәләр кертү өчен хокукый актлар чыгару инициативасы хокукын бирә.

3. Жирлек Уставы, жирлек Советы Уставына үзгәрешләр кертү турында Карар жирлек Советы депутатларының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

88 Статья. Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Жирлек Уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карар кабул ителгәннән соң, жирлек Башлыгы федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен Муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма һакимиятнең федераль органы территорияль органына жибәрелә.

(Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

2. Жирлек Уставы проекты, жирлек Уставына үзгәрешләр кертү турында карар алар муниципаль хакимиятнең уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан кәргән көннән соң жиде көн эчендә массакүләм мәгълүмат чараларында яисә Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча: <http://aznakayevo.tatarstan.ru>, Азнакай муниципаль районының китапханә системасы учреждениеләрендә, мәгълүмат стөндларында урнаштыру юлы белән халыкка игълан ителгәннән соң үз көченә керә.

(2 өлеш Азнакай шәһәр Советының 2012 елның 6 декабрендәге 82-23 номерлы карары редакциясендә)

3. Әлеге Уставка жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен (жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләрен, вәкаләтләрен һәм тәртибен исәпкә алып) үзгәртә торган үзгәрешләр әлеге үзгәрешләргә кертү турында муниципаль норматив хокукый актны кабул иткән жирлек Советы вәкаләтләре срогы чыкканнан соң үз көченә керә.

4. Төшереп калдырылды. - Азнакай шәһәр Советының 06.12.2012 № 82-23 карары.